



Od ideje do promjene:

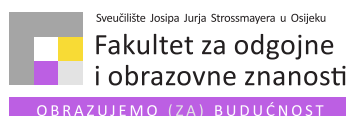
Vodič za pokretanje programa društveno korisnog učenja

Jasenska Begić, Emina Berbić-Kolar, Lovorka Brajković, Damir Matanović, Marta Mileusnić, Sara Paraga, Ivan Tomasić, Ksenija Zec

NOSITELJ PROJEKTA



PROJEKTI PARTNERI



PROJEKT „EDUPOLICY LAB – DRUŠTVENO KORISNIM UČENJEM DO JEDNAKIH OBRAZOVNIH MOGUĆNOSTI“



Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Instituta za razvoj obrazovanja.
Publikacija ne odražava gledišta Europske unije i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

NASLOV:

Od ideje do promjene: Vodič za pokretanje programa društveno korisnog učenja

IZDAVAČ:

Institut za razvoj obrazovanja (IRO)

AUTORI:

Jasenka Begić, Emina Berbić-Kolar, Lovorka Brajković, Damir Matanović, Marta Mileusnić, Sara Paraga, Ivan Tomasić, Ksenija Zec

UREDNIKA:

Jasenka Begić

LEKTURA:

Ana Biškup

GRAFIČKO OBLIKOVANJE:

Goran Milašinović, I.T.-Graf d.o.o., Zagreb

Zagreb, 2019.

ISBN: 978-953-7901-31-8

MOLIMO CITIRATI KAO:

Begić, J., Berbić, K. E., Brajković, L., Matanović., D., Mileusnić., M., Paraga., S. Tomasić., I., Zec., K. (2019).
Od realizacije do promjene: Vodič za pokretanje programa društveno korisnog učenja.
Zagreb: Institut za razvoj obrazovanja



Za više informacija o fondovima EU posjetite www.strukturnifondovi.hr

Izrazi koji se koriste u ovom Vodiču, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Zahvala

U ime projektnog tima EDUpolicy LAB zahvaljujemo kolegicama Riji Bilić i Nini Vranešević Marinić te kolegi Kristijanu Kovačiću na iznimnom doprinosu u osmišljavanju i provedbi projekta EDUpolicy LAB.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	6
UVOD Ciljevi i svrha publikacije "Od ideje do promjene: Vodič za pokretanje programa društveno korisnog učenja"	8

PRVI DIO

1. O DRUŠTVENO KORISNOM UČENJU (DKU): POVEZANOST OBRAZOVANJA I DRUŠTVENE ODGOVORNOSTI	11
1.1. Definirajmo pojmove.....	11
1.2. Ciljevi i dobrobiti društveno korisnog učenja.....	13
1.3. Izazovi društveno korisnog učenja	15
2. DIONICI PROGRAMA DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA	16
2.1. Odabir vanjskog partnera	16
2.2. Uloga studenata, nastavnika i vanjskog partnera	17
3. PROGRAM DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA	18
3.1. Kolegij s komponentom društveno korisnog učenja.....	18
3.2. Izrada nastavnog plana i programa.....	19
3.3. Karakteristike kvalitetnog silabusa društveno korisnog učenja	21
3.4. Vremenske smjernice za rad.....	21
4. REFLEKSIJA I KRITIČKO RAZMIŠLJANJE U METODI DKU-A	24
5. VREDNOVANJE DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA	26

DRUGI DIO

6. EDUpolicy LAB PROGRAM DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA	29
6.1. Opis programa	29
6.2. Primjeri studentskog angažmana u projektu EDUpolicy LAB.....	35
6.2.1. Studentski projekt br. 1 – rad s mladima s problemima u ponašanju.....	35
6.2.2. Studentski projekt br. 2 – rad sa studentima-roditeljima	35
6.2.3. Studentski projekt br. 3 – rad s mladima iz alternativne skrbi.....	36
6.3. Kolegiji s komponentom društveno korisnog učenja nastali u projektu EDUpolicy LAB.....	37
6.3.1. Jezična baština (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku)	37
6.3.2. Zavičajni idiom (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku)	39
6.3.3. Zavičajna povijest (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku)	41
6.3.4. Razvojna psihologija (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu)	42
7. IDEJE ZA RAZVOJ PROGRAMA: PRIMJERI DOBRE PRAKSE DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA	48
7.1. Nacionalni primjeri	48
7.2. Inozemni primjeri.....	49
8. POPIS IZVORA	50

PREDGOVOR

Publikacija „**Od ideje do promjene: Vodič za pokretanje programa društveno korisnog učenja**“ predstavlja konačnu projektnu publikaciju projekta pod nazivom „**EDUpolicy LAB – društveno korisnim učenjem do jednakih obrazovnih mogućnosti**“. Glavni cilj projekta bio je povećati broj društveno aktivnih studenata/ica s razvijenim građanskim kompetencijama za rješavanje problema lokalne zajednice kroz razvoj i provedbu održivog programa društvenog učenja (dalje u tekstu: DKU) usmjerenog na socijalno isključene skupine u obrazovanju.

Socijalna dimenzija visokog obrazovanja, kao tema kojom se Institut za razvoj obrazovanja (IRO) kontinuirano bavi više od dva desetljeća, u današnjem složenom i nepredvidljivom svijetu postao je okvir za promišljanje širokog spektra tema koje se u jednakoj mjeri obrađuju nastavnicima, studentima, donositeljima odluka, ali i široj javnosti. Istovremeno, **Globalni ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih Naroda**¹ objavljeni još 2015. godine poručuju nam kako su sve zajednice i organizacije suodgovorne za rješavanje aktualnih društvenih, ekonomskih i okolišnih izazova. Globalni cilj održivog razvoja broj 4, kao cilj koji je usmjeren na osiguranje uključivog i kvalitetnog obrazovanja te cjeloživotno učenje, dionicima u obrazovanju stoga treba postati ključna smjernica kako bi do 2030. uspjeli steći ključna znanja i vještine potrebne za rješavanje brojnih problema koji će omogućiti izgradnju društva ravnopravnosti i solidarnosti². Uvažavajući globalna kretanja, Europska je komisija 2017. izdala dokument pod nazivom „**Renewed Agenda for Higher Education**“³ koji jasno artikulira snažnu potrebu za uključivanjem europskog prostora visokog obrazovanja u rješavanje trenutnih društvenih izazova.

Imajući na umu rečeno, središnji problem koji smo nastojali riješiti projektom EDUpolicy LAB odnosio se, s jedne strane, na nedovoljnu uključenost mladih u rješavanje problema lokalne zajednice, a s druge strane na nedostatak dugoročnih i održivih partnerstava između visokoobrazovnih ustanova (VU) i organizacija civilnog društva (OCD). Upravo takva partnerstva prijeko su potrebna kako bi se ostvarila tzv. „civilna“ misija sveučilišta, odnosno treća misija visokog obrazovanja koja osigurava izgradnju spona između akademske i lokalne zajednice te rješavanje konkretnih društvenih problema specifičnih za određene zajednice. Društvena odgovornost studenata u ovom je projektu bila ožvljena kroz razvoj i pilotiranje programa DKU-a usmjerenog na tri socijalno isključene skupine u obrazovanju – studente-roditelje, mlade iz alternativne skrbi te mlade s problemima u ponašanju. Na koji su način studenti proveli svoje programe te osmislili moguća rješenja primjenjiva na poboljšanje statusa navedenih skupina, moći ćete pronaći u ovome Vodiču. U jednadžbi društvene odgovornosti akademske zajednice ključni su nastavnici koji su zahvaljujući ovome projektu usavršili svoja znanja u svrhu primjene nove nastavne metode kojom se, nepovratno, utjecalo na modernizaciju i unaprjeđenje nastave na njihovim institucijama. Naposljetku, provedbom projekta omogućila se izgradnja aktivne platforme mreže studenata, nastavnika, aktivista, stručnjaka i volontera koji su spoznali snagu inovativnih metoda učenja i podučavanja, kao i njihov potencijal za osnaživanje građanske i akademske inicijative u rješavanju društvenih problema navedene tri socijalno isključene skupine u obrazovanju.

Uz glavni cilj, projektom je definirano i nekoliko specifičnih ciljeva:

- Uspostaviti održivi program „EDUpolicy LAB“ na 2 visokoobrazovne ustanove te podići kapacitete 2 partnerske visokoobrazovne ustanove za pokretanje vlastitih programa društveno korisnog učenja (DKU)
- Osnažiti stručne kapacitete 20 organizacija civilnog društva za provedbu programa društveno korisnog učenja

1 UN Sustainable Development (2019). Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development, <<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>>. Pristupljeno 10. lipnja 2019.

2 UN Sustainable Development (2019). Handbook for the preparation of voluntary national reviews, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/20872VNR_hanbook_2019_Edition_v3.pdf>. Pristupljeno 10. lipnja 2019.

3 Engels, P. K. (2019). A renewed EU agenda for higher education: Main priorities for action, <https://enqa.eu/wp-content/uploads/2017/06/A-renewed-EU-agenda-for-higher-education_Klara-Engels-Perenyi.pdf>. Pristupljeno 10. lipnja 2019.

- Osposobiti 36 studenata/ica za osmišljavanje društvenih inovacija u području obrazovne integracije socijalno isključenih skupina.

Projekt EDUpolicy LAB provodio se u razdoblju od dvije godine: od 18. ožujka 2018. do 18. ožujka 2020. godine. Nositelj projekta je Institut za razvoj obrazovanja (IRO), a institucionalni partneri su Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku, Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Volonterski centar Slavonski Brod (VCSB).

Izvor financiranja projekta je **Europski socijalni fond (ESF)**, a sredstva su osigurana u okviru natječaja „**Podrška razvoju partnerstava organizacija civilnog društva i visokoobrazovnih ustanova za provedbu programa društveno korisnog učenja**“.

Preporuke, smjernice, vrijednosti i savjeti za razvoj programa društveno korisnog učenja nastali unutar projekta EDUpolicy LAB te ovoga Vodiča nisu obvezatni: riječ je o preporukama kojima se visoka učilišta, nadležne institucije, nastavno i nenastavno osoblje, studenti, učenici, pripadnici civilnog društva, ostali istraživači i zainteresirana javnost mogu proizvoljno koristiti u svrhu daljnjeg razvoja i unapređivanja DKU-a, ali i društvenog angažmana visokog obrazovanja kao takvog. Iscrpnije informacije o projektu EDUpolicy LAB te elektronička verzija ove publikacije dostupni su za preuzimanje na mrežnoj stranici projekta www.edupolicylab.com ili na mrežnoj stranici IRO-a www.iro.hr, a mogu se dobiti i na zahtjev preko e-adrese iro@iro.hr.

Jasenska Begić

UVOD

Ciljevi i svrha publikacije "Od ideje do promjene: Vodič za pokretanje programa društveno korisnog učenja"

Cilj publikacije „**Od ideje do promjene: Vodič za pokretanje programa društveno korisnog učenja**“ jest predstavljanje glavnih saznanja vezanih za pokretanje programa društveno korisnog učenja nastalih u sklopu projekta EDUpolicy LAB. Ona se sastoji od dva glavna dijela te ukupno osam poglavlja složenih u jednu koherentnu cjelinu kako bi se olakšao budući rad osoblja visokoobrazovanih ustanova koje nisu sudjelovale u projektu. Vodič je zamišljen kao „how-to“ publikacija koja upozna čitatelja s metodom DKU-a, njezinim mogućnostima i načinima primjene te ga sistematično provodi kroz sve aspekte osmišljavanja i provedbe ove inovativne i inspirativne nastavne metode. Iako primarno zamišljena kao Vodič namijenjen nastavnom osoblju koji svojim djelovanjem žele utjecati na pozitivne promjene u obrazovanju, želja autora je da ova publikacija svoju publiku pronađe i među studentima, edukatorima izvan visokog obrazovanja, civilnom društvu te različitim tipovima stručnjaka koji obrazovanje i obrazovne metode promatraju kao neodvojivo tkivo svih društvenih struktura. Također, može poslužiti kao praktičan vodič donositeljima odluka, široj javnosti te ostalim zainteresiranima za razvoj društvenog angažmana visokih učilišta.

Glavni cilj ovog Vodiča jest osigurati pristupačan alat kojim će čitatelji lako moći:

- Razumjeti važnost i primjenu DKU-a na visokoobrazovnim ustanovama, ali i izvan njih
- Razumjeti širi društveni kontekst na koji DKU može pozitivno utjecati
- Osmisliti, pripremiti i provesti program DKU-a u svojim organizacijama
- Pripremiti i upoznati studente i suradničke organizacije s inovativnim načinima učenja, podučavanja i provedbe održivih projekata u zajednici.

U namjeri da Vodič dugoročno predstavlja poticaj za kritički i problemski pristup svrsishodnim društveno odgovornim projektima, te kako bi se osiguralo razumijevanje sadržaja i primjena iznijetih smjernica, publikacija se sastoji od **uvodnog teorijskog dijela o društveno korisnom učenju** u kojem će se čitatelji moći upoznati s ključnim pojmovima vezanima za temu, ciljevima i dobrotima metode, ali i izazovima koji se pojavljuju u provedbi društveno korisnih programa.

S obzirom da DKU uključuje **suradnju između visokoobrazovanih ustanova, studenata, nastavnika i vanjskih partnerskih organizacija**, nastojali smo jasno opisati njihove uloge te moguće projektne zadatke. U središnjem dijelu ovoga Vodiča čitatelji će moći pronaći praktične korake kako izraditi program društveno korisnog učenja, ovisno o odabranoj temi i specifičnom akademskom području. Tako su primjerice uključena poglavlja pod nazivom **Kolegij s komponentom društveno korisnog učenja, Izrada nastavnog plana i programa, Karakteristike kvalitetnog silabusa društveno korisnog učenja i Vremenske smjernice za rad**. Kao što će biti kasnije pojašnjeno, ključna komponenta za provedbu programa DKU-a su refleksija i kritičko razmišljanje vezani za osmišljene i provedene aktivnosti, kao i način vrednovanja procesa učenja kojima stoga posvećujemo dodatnu pozornost.

U drugome dijelu Vodiča posvećujemo se praktičnim primjerima, osobito onima nastalim u projektu EDUpolicy LAB.

S obzirom da je projektni tim dvije godine radio na razvoju i implementaciji DKU-a u svojim ustanovama, **uključene informacije i primjeri predstavljaju zbir svih naših saznanja, iskušanih i testiranih u suradnji s 36 studenata**. Vjerujemo da je ovakav pristup osigurao jasne upute za sve one koji u budućnosti namjeravaju provoditi kvalitetne programe društveno korisnog učenja. Stoga, u ovaj Vodič uključujemo EDUpolicy LAB program društveno korisnog učenja kao krovni primjer nastao u sklopu provedbe projekta, a koji će zasigurno pomoći različitim tipovima organizacija. Navodimo i ilustrativne opise studentskog angažmana te tip društveno korisnih aktivnosti čiji su većinski autori nerijetko sami studenti.

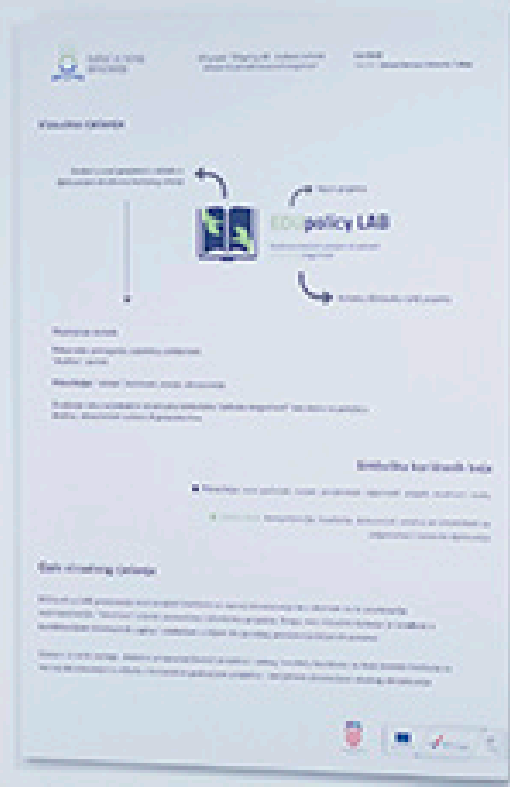
Dodatno, **kolegiji s komponentom društveno korisnog učenja nastali u projektu EDUpolicy LAB** prikazani su u standardnom formalnom formatu, upravo kako bi nastavnicima i ostalim edukatorima olakšali izradu silabusa s komponentom DKU-a. Unatoč njihovom društvenom predznaku, vjerujemo da će kolegiji **Jezična baština, Zavičajni idiom, Zavičajna povijest i Razvojna psihologija** dati jasan prikaz na koji se način DKU može uključiti u nastavu, bez obzira na područje akademskog djelovanja.

Razumijevajući važnost crpljenja inspiracije od organizacija koje su svoju stručnost u DKU-u razvijale kroz dulje vremensko razdoblje, dodatno su uključeni izdvojeni **nacionalni i inozemni primjeri dobre prakse** koje smo prepoznali kao vrijedne oblike djelovanja.

Projekt EDUpolicy LAB nepovratno je izmijenio način na koji u svojim organizacijama promišljamo primjenu društveno korisnog učenja i potencijale ove nastavne metode. Čitajući i koristeći se ovim Vodičem, pozivamo vas da nam se pridružite u unaprjeđenju obrazovnog sustava koji je na korist i pojedincu i društvu, u punom smislu toga izraza.

Autorski tim

PRVI DIO



1. O DRUŠTVENO KORISNOM UČENJU: POVEZANOST OBRAZOVANJA I DRUŠTVENE ODGOVORNOSTI

1.1. Definirajmo pojmove

Društveno korisno učenje (eng. Service learning, Community based Learning, Community based Service Learning) je nastavna metoda kojom studenti „strukturirano znanje i vještine stečene na akademskom kolegiju primjenjuju na razvoj projekta kojim se rješava neki konkretan društveni problem, s ciljem obogaćivanja procesa usvajanja znanja kroz kritičko promišljanje o složenim uzrocima društvenih problema i međusobnu suradnju na zajedničkom projektu“⁴. Odnosno, DKU je inovativna nastavna metoda jer mijenja iskustvo učenja i podučavanja – kako za studente, tako i za nastavno osoblje. U samoj srži metode je ideja povezanosti sveučilišta i društva u kojem se ono nalazi, transfer znanja koji obogaćuje sve uključene strane i činjenica da visoko obrazovanje dobiva mogućnost – aktivno i pozitivno – utjecati na okolinu oko sebe. Komponenta učenja i komponenta društvenog rada moraju tvoriti zaokruženu cjelinu u čijem je središtu angažman studenata na projektu koji odgovara na stvaran, aktualan problem, a temeljno znanje crpi iz kolegija. Stoga, za provedbu programa društveno korisnog učenja presudno je da je ono povezano s obrazovanjem te da se, s jedne strane, temelji na kurikulumu, a s druge na ostvarivanju dobrobiti za zajednicu. Ukratko, usmjereni društveno koristan rad u odabranoj organizaciji izvan obrazovne ustanove poboljšava usvajanje znanja, a učenje doprinosi društveno korisnom radu. Važno je da se pritom ocjena kolegija temelji na rezultatima učenja, a ne na rezultatima rada⁵.

Studentski angažman u partnerskoj organizaciji, o kojoj će biti više riječi kasnije, pomaže da studenti bolje upoznaju realne prilike u društvu te osobito lakše razumiju i usvoje teoriju dobivenu na određenom kolegiju. Postoji mnogo načina na koji studenti mogu biti angažirani, no prije svega je važno reći da je iznimno važno razlikovati DKU od stručne prakse i volonterskog rada. Naime, volonterski je rad usmjeren na opće dobro, no nedostaje mu jasna veza s akademskim kurikulumom, vrlo često nje niti nema. Stručna praksa ili stažiranje mogu pak biti povezani s kurikulumom, no nerijetko nedostaje komponenta društvene odgovornosti, građanskog angažmana i povezanosti s potrebama zajednice⁶.

Tri načela, odnosno kriterija o kojima ćemo više doznati na konkretnim primjerima, a koji moraju biti zadovoljeni kako bismo program DKU-a smatrali uspješnim su:

- a) **Realnost:** studentski se angažman mora temeljiti na detektiranim i prethodno istraženim realnim problemima i potrebama u određenoj zajednici.
- b) **Recipročnost:** mora se osigurati razmjena znanja u kojoj su sve uključene strane na dobitku.
- c) **Refleksija:** mora se osigurati revidiranje veze između angažmana i obrazovnog sadržaja.

⁴ Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 7-8

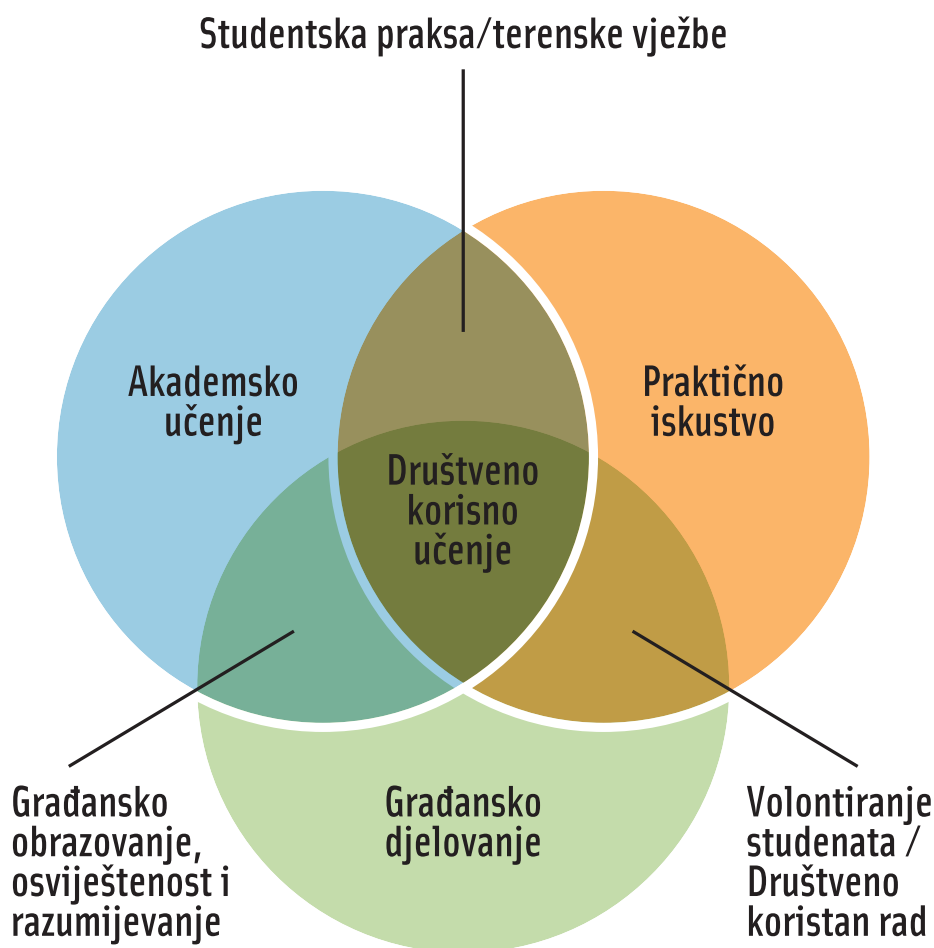
⁵ Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 9-10

⁶ Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce (2018). Projektna publikacija Sudjeluj u održivom razvoju – shvati-provedi-oblikuj: Društveno korisno učenje – uključivanje studenata u zaštitu prirode i okoliša. Split. p. 13-14

U konačnici, u projektima DKU-a mijenja se način učenja, način stjecanja znanja u kojem studenti postaju ravnopravni akteri usmjereni na proaktivno promišljanje svijeta oko sebe i kritičko razmišljanje. Ovakav način rada studentima olakšava istovremeno uključivanje u društvene i poslovne procese jer su primorani surađivati s organizacijama izvan obrazovnog sustava, što ne samo da može omogućiti osiguravanje prvog zaposlenja, već je u skladu s načelima Bolonjskog procesa⁷ koji se uhvatio u koštac s problemom usvajanja teorijskog znanja, bez praktičnog iskustva koje odgovara na odabrane društvene probleme.

Ključna komponenta društveno korisnog učenja je **integracija**. Sve aktivnosti koje studenti odaberu provesti moraju preispitivati, utvrđivati, ilustrirati, potvrđivati, proširivati ili dovoditi u pitanje nastavne materijale i znanje koje osigurava kolegij⁸.

Dijagram društveno korisnog učenja⁹:



7 Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA, Education and Youth Policy Analysis (2018). The European Higher Education Area in 2018 Bologna Process Implementation Report, <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/bologna_internet_0.pdf>. Pristupljeno 13. lipnja 2019.

8 Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 84

9 Fresno State Univesity (2019). Service Learning. Advising and Resources Center, <<http://www.fresnostate.edu/csm/arc/service-learning.html>>. Pristupljeno 13. lipnja 2019.

1.2. Ciljevi i dobrobiti društveno korisnog učenja

Inovativnost metode DKU-a nalazi se u činjenici što, ako se provodi pravilno, ono izravno utječe na sve uključene dionike; slobodno možemo reći da „izaziva“ ustaljene obrasce, uvjerenja i pretpostavke dionika u obrazovnom procesu. Kako bismo jasno prikazali sliku ciljeva i prednosti DKU-a, izrađeni su sljedeći tablični prikazi koji potvrđuju saznanja dobivena u sklopu projekta EDUpolicy LAB.

Ciljevi DKU-a:

Studenti	Visokoobrazovne ustanove	Vanjski partner / Okruženje
<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti proces učenja kroz spoj teorije i društvenog angažmana - Stvoriti okvir za grupni rad u kojem je preduvjet briga za tim i zajednicu u kojoj se djeluje - Razviti sustav učenja koji u jednakoj mjeri utječe na „meke“ i „tvrde“ vještine studenata - Izložiti studente različitim znanjima, društvenim i poslovnim izazovima - Utjecati na razvoj građanske odgovornosti studenata - Utjecati na razvoj kritičkog razmišljanja studenata i akademske pismenosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti proces podučavanja kroz spoj teorije i društvenog angažmana - Razviti sustav trajnog unaprjeđivanja kolegija - Obogatiti ponudu kolegija i ishoda učenja - Izgraditi prostor za kolegijalnu suradnju između obrazovanja i zajednice - Motivirati studente na značajniju predanost i aktivno sudjelovanje u obrazovnom procesu - Pripremiti studente za „stvaran“ život - Potaknuti studente na razmišljanje o budućoj karijeri i svojoj ulozi u društvu - Izgraditi pozitivan imidž društveno odgovorne obrazovne institucije 	<ul style="list-style-type: none"> - Riješiti probleme i zadovoljiti potrebe odabrane zajednice / društvene skupine - Razviti okruženje u koje se lokalna zajednica osjeća aktivnim sudionikom u obrazovanju - Razviti okruženje u kojem zajednica ima veći pristup visokom obrazovanju - Razviti okruženje u kojem je prisutno dijeljenje znanja usmjerenog na rješavanje aktualnih problema - Razviti okruženje u kojem i zajednica ima pristup znanju i informacijama iz akademske sredine

Kao što je ranije navedeno, dobrobiti DKU-a u jednakoj mjeri utječu na studente, sveučilište te društvenu zajednicu. Ono što je bilo primjetno u projektu EDUpolicy LAB jest činjenica kako su studenti dobili uvid u to na koje se sve načine može primijeniti njihovo fakultetsko znanje, a da ono pozitivno utječe na odabranu, u ovome slučaju isključenu skupinu u obrazovanju. Dodatno, studenti završnih godina osobito su bili motivirani na rad jer su neki od njih, po prvi puta tijekom svojeg visokog obrazovanja, dobili priliku primijeniti stečeno znanje izvan akademske zajednice. S druge strane, njihovi su nastavnici dobili detaljniji uvid u talente i sposobnosti studenata koji u „tradicionalnom“ obrazovnom okruženju nisu uvijek tako lako prepoznatljivi.

U konačnici, isključene skupine u obrazovanju dobile su nesvakidašnju priliku biti ponovno ili uopće povezane s mogućnostima visokog obrazovanja te znanjem koje dugoročno može utjecati na kvalitetu njihovog života. Primjerice, studenti koji su roditelji tek su sudjelujući u projektu spoznali na koje sve načine mogu artikulirati svoje potrebe i probleme te kome se mogu obratiti u njihovom rješavanju.

Kada govorimo o dobrobitima, zaključak projekta EDUpolicy LAB jest sljedeći:

Dobrobiti:

Studenti	Visokoobrazovne ustanove	Vanjski partner / Okruženje
<ul style="list-style-type: none"> - Razumijevanje teorijskog znanja u stvarnom kontekstu - Razvoj kritičkog razmišljanja i kreativnosti u rješavanju problema - Razvoj samopoštovanja, osjećaja odgovornosti i vještina za rad u timu - Razvoj dubljeg znanja o svijetu i aktualnim problemima - Jasnija artikulacija problema i potrebe odabrane zajednice - Prihvatanje različitosti i smanjenje stereotipa prema određenim skupinama - Savladavanje znanja projektnog menadžmenta - Proživljavanje iskustava koja utječu na sliku o svijetu i odabiru karijere - Ostvarivanje kontakta i budućih suradnji s različitim tipovima organizacija te kolegama potpuno različitih stručnih interesa - Mogućnost ostvarivanja zapošljavanja i samozapošljavanja 	<ul style="list-style-type: none"> - Proširenje uloge nastavnika - Mogućnost razvoja inovativnih nastavnih metoda - Proširenje nastavnog područja i novih saznanja povezanih s akademskim poljem djelovanja - Podizanje svijesti o utjecaju i primjeni akademskog znanja za zajednicu i njezine potrebe - Razumijevanje i strukturiranje vlastite društvene odgovornosti - Razmjenjivanje znanja s društvenom zajednicom koje može utjecati na razvoj novih kolegija - Prepoznavanje različitih talenata i sposobnosti studenata - Izgradnja pozitivnog imidža visokoobrazovne ustanove 	<ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost rada s volonterima (studentima) - Mogućnost unaprjeđivanja utjecaja organizacije i vlastitih poslovnih procesa - Mogućnost izgradnje šire mreže kontakta - Mogućnost rješavanja problema u zajednici uz pomoć akademskog znanja - Mogućnost dobivanja novih znanja, informacija i perspektiva - Mogućnost detektiranja novih prilika i prostora za djelovanje - Mogućnost utjecaja na studente te njihovo profesionalno i osobno oblikovanje - Mogućnost stvaranja novih poslovnih i društvenih prilika za sebe, svoje korisnike i širu zajednicu

1.3. Izazovi društveno korisnog učenja

Osigurati sustav u kojem učenje i podučavanje „izlaze“ iz svojih ustaljenih okvira te da znanja dobivena u učionici studenti koriste za poboljšanje svijeta oko sebe nije nimalo lak zadatak, što istovremeno ovakav način rada i čini posebnim, jednom riječju plemenitim. Naime, provedba programa društveno korisnog učenja zahtjeva pomno planiranje, brižno raspoređivanje vremena i snagâ te dugoročno razmišljanje o odabranom problemu, što u jednadžbi svakodnevnih obveza i tradicionalne nastave može postati vrlo izazovno za sve uključene dionike. Stoga, u nastavku smo izdvojili izazove s kojima smo se susreli u provedbi projekta EDUpolicy LAB.

Studenti	Visokoobrazovne ustanove	Vanjski partner / Okruženje
<ul style="list-style-type: none"> - Kolizija kolegija i planiranih aktivnosti s ostalim obvezama - Nedostatak vremena za provedbu svih osmišljenih aktivnosti u jednom semestru - Bojazan od preuzimanja dodatnih, nepoznatih obveza - Bojazan od rada u nepoznatom području s nepoznatim suradnicima - Veći i manji logistički izazovi (prijevoz, nepredvidivi troškovi) - Nekvalitetni međuljudski odnosi i organizacija tima - Nejednako sudjelovanje svih članova tima u provedbi aktivnosti - Nemogućnost povezivanja društveno korisnog rada i ishoda učenja 	<ul style="list-style-type: none"> - Izostanak kontrole nad svim aspektima usvajanja znanja studenata - Izostanak kontrole nad svim aspektima organizacije i provedbe studentskih aktivnosti - Nemogućnost adekvatnog ocjenjivanja studenata - Nedostatak dovoljnog vremena za rad sa svim studentima na izazovima s kojima se susreću - Promatranje društveno korisnog učenja kao „dodatka“ kolegiju, a ne njegovim integralnim dijelom¹⁰ 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak dovoljnog vremena za pripremu, obučavanje, rad i superviziju svih studenata - Nedovoljno razumijevanje dobiti koje osigurava program društveno korisnog učenja - Poteškoće u regrutaciji studenata zbog niza razloga: lokacija, vrijeme, vrsta angažmana - Poteškoće u definiranju angažmana i društveno korisnih aktivnosti koje su jasno povezane s ishodima učenja

¹⁰ Clarke University (2019). Service Learning Guide, < <https://www.clarke.edu/wp-content/uploads/Service-Learning-Guide.pdf>>. Pristupljeno 15. lipnja 2019.

2. DIONICI PROGRAMA DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA

2.1. Odabir vanjskog partnera

Ispravan odabir odgovarajuće partnerske organizacije presudan je za uspješnu provedbu programa DKU-a, odnosno studentskih projekata. Važno je imati na umu da znanje dobiveno na kolegiju mora biti kanalizirano u smislenu aktivnost važnu za određeni studij. Za razliku od ranije spomenutog volonterskog iskustva ili stručne prakse, „DKU nije orijentirano ka tržišnom gospodarstvu nego skupu organizacija koje spajaju ljude uz vladu i privatni sektor, tj. djeluje u prostoru između države, tržišta i građana, u **civilnom društvu**“¹¹. Naime, prof. Mikelić Preradović u knjizi pod nazivom Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja (2009) ovakvu vrstu partnera naziva tzv. društveni partner – ovaj pojam obuhvaća organizacije poput neprofitnih i nevladinih udruga, javnih ustanova, odgojno obrazovnih ustanova do ustanova za socijalnu skrb.

Odabir partnera stoga može biti trojak: a) zajednički dogovor između nastavnika i studenata, b) samostalni odabir studenata, c) samostalni odabir nastavnika.

Prema Mikelić Preradović (2009), prije odabira odgovarajućeg partnera, važno je imati odgovore na navedena pitanja također korištena u provedbi projekta EDUpolicy LAB:

Pitanja vezana za rad organizacije:	Pitanja vezana za studentski angažman:
<ol style="list-style-type: none"> 1. U kojem području djeluje odabrana organizacija? 2. Koji su njezini ciljevi, misija, struktura, povijest? 3. Koliki broj korisnika obuhvaća? 4. Kakav je imidž odabrane organizacije? 5. Ima li organizacija iskustva u sličnim projektima? 6. Na koji način organizacija zadovoljava potrebe zajednice? 7. Gdje je organizacija smještena i koje je njezino radno vrijeme? 8. Ima li partner potrebne kapacitete za rad sa studentima? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Može li rad u odabranoj organizaciji osigurati, barem djelomičan, pozitivan učinak studentskog djelovanja? 2. Zahtijeva li odabrana organizacija određene vještine i znanja studenata? 3. Hoće li studentima biti omogućen program mentoriranja, evaluacija, povratna informacija? 4. Hoće li studenti imati jednog ili više mentora? 5. Koja su očekivanja organizacije, kakav joj je tip studentskog angažmana potreban? 6. Koje su potrebe zajednice koje možemo definirati, a koje organizacija nastoji riješiti?

ZAPAMTITI!

- Uskladiti broj studenata s brojem odabranih organizacija
- Osigurati okruženje u kojem su svi studenti jednako uključeni u društveno korisne aktivnosti
- Pravovremeno prikupiti informacije o potencijalnim partnerima
- Usustaviti mehanizme praćenja studentskog rada u organizaciji
- Pratiti napredak angažmana prije, tijekom i nakon završetka semestra – od strane studenata, nastavnika i partnera

¹¹ Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 40.-43.

2.2. Uloga studenata, nastavnika i vanjskog partnera

S obzirom na njezinu široku primjenu i inovativnost, metoda društveno korisnog učenja, osobito kada se provodi prvi puta, izuzetno ovisi o stupnju suradnje između svih ključnih dionika, strpljenju i otvorenosti prema prihvaćanju kritike. Veliki rizik, odnosno mogućnost pri provedbi programa društveno korisnog učenja jest neuspjeh, što zbog nedovoljno kvalitetne pripreme, planiranja, problema u komunikaciji između članova tima ili nečega trećeg. Činjenica jest da će se iskustvo učenja razlikovati i ovisno o odabranoj temi, angažmanu odabranog partnera te same dinamike između studenata.

Ono što je ključno u provedbi programa društveno korisnog učenja jest da nastavnik izgradi okruženje u kojem će studenti djelovati suradnički, s jasnom podjelom zadataka i odgovornosti u određenom vremenskom razdoblju, te da će se kao grupa odnositi prema provedbi i prezentaciji ostvarenih rezultata. Prema saznanjima prikupljenima tijekom provedbe projekta EDUpolicy LAB, možemo reći kako su standardne uloge dionika sljedeće:

Studenti	Visokoobrazovne ustanove	Vanjski partner / Okruženje
<ul style="list-style-type: none"> - Pripremno informiranje o odabranom društvenom partneru - Pripremno upoznavanje s članovima tima - Jasno definiranje ostvarivih ciljeva i aktivnosti - Sudjelovanje u definiranim aktivnostima - Redovita komunikacija s članovima tima, nastavnikom i društvenim partnerom - Redoviti rad na dnevniku društveno korisnog učenja 	<ul style="list-style-type: none"> - Definiranje ishoda učenja - Uključivanje DKU-a u silabus kolegija - Nadgledanje kvalitete postavljenih ciljeva i aktivnosti, te akademskoj povezanosti zadataka i njihovoj kvaliteti - Vođenje i poticanje kritičkog promišljanja - Pregled i ocjena dnevnika rada - Ocjenjivanje studenata - Dogovor s partnerom o mogućnostima rada i potrebama organizacije - Vođenje cjelokupnog procesa učenja¹² 	<ul style="list-style-type: none"> - Definiranje problema i društvene potrebe - Mentoriranje i evaluiranje studenata - Praćenje napretka rada studenata - Dogovor s nastavnikom o mogućnostima rada i potrebama - Planiranje ukupne logistike: odabir mjesta, vremena i načina odvijanja projekta

ZAPAMTITI!

- Planirajte unaprijed – semestar je kratak.
- Razvijte izvedive zadatke i aktivnosti.
- Koristite jasnu i efikasnu komunikaciju.
- Jasno naznačite što su čije odgovornosti.
- Izražavajte zahvalnost, cijenite tuđi rad.
- Pitajte studente koji su njihovi interesi.
- Poštujte svoje studente i suradnike.
- Dajte i rado primite konstruktivnu kritiku.
- Uključite sve studente jednako.
- Koristite talente koje studenti iskazuju.
- Budite svjesni ograničenog vremena i kapaciteta.
- Pomozite studentima da shvate važnost svojeg angažmana.
- Potičite studente na proaktivnost, kreativnost i razvoj novih ideja.

¹² Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 30.

3. PROGRAM DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA

3.1. Kolegij s komponentom društveno korisnog učenja

Pri planiranju kolegija s komponentom društveno korisnog učenja važno je zapamtiti da se projekt koji će studenti osmisлити **mora povezati s ishodima učenjima kolegija, mora rješavati odabrani društveni problem i mora uključiti jednaki nadzor i mentoriranja nastavnika i odabrane organizacije.**

Početno planiranje uvijek je najveći izazov, no iz iskustva projekta EDUpolicy LAB savjetujemo da uvijek bude riječ o kolaborativnom procesu, odnosno o procesu u sklopu kojeg će studenti, nastavnici i zajednica zajedno odabrati problem, planirati provedbu projekta na suradnički način te način izvještavanja. Ovakvim će se pristupom osigurati jednako uključivanje svih strana u provedbu aktivnosti, odnosno minimizirat će se rizik od neupućenosti određenih osoba u cjelokupan plan.

Dodatno, iz iskustva projekta EDUpolicy LAB preporučamo rad sa studentima završnih godina studija koji će biti mnogo vještiji u planiranju vlastitog vremena i obazriviji u suradnji s drugim kolegama. Dodatno, prema preporuci prof. Mikelić Preradović, savjetuje se započeti s uvođenjem DKU-a u nastavu na već postojećem kolegiju, unaprjeđujući ga iz godine u godinu, ovisno o akademskim ciljevima i rezultatima studenata¹³.

Mogućnosti kolegija s komponentom društveno korisnog učenja¹⁴:

PROGRAM DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA KAO OBVEZNI DIO ODREĐENOG KOLEGIJA

- Zahtijeva od svih studenata da se uključuje u društveno korisne aktivnosti
- Obvezno je pisanje dnevnika rada, eseja ili analitičkog članka

PRIMJER: Studenti geologije mogu održati radionice za stanovništvo o potresima, njihovim učincima i načinima zaštite.

PROGRAM DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA KAO IZBORNI DIO ODREĐENOG KOLEGIJA

- Osigurava alternativu „tradicionalnom“ načinu učenja i podučavanja
- Osigurava pravo izbora, no utječe na razliku u iskustvima ako određeni dio studenata ne odabere DKU
- Studenti koji ne sudjeluju u DKU projektu mogu dobiti dojam da je riječ o manje zahtjevnom načinu rada

PRIMJER: Studenti ekonomije ili prava savjetuju starije članove zajednice o pravno-financijskoj pismenosti

¹³ Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet .-Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 17.-20.

¹⁴ Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 20.-21.

PROGRAM DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA U KLASTERIMA KOLEGIJA

- Povezuje ishode učenja dva ili tri kolegija na različitim studijima i disciplinama
- Potiče suradnju, interdisciplinarnost i multidisciplinarnost između visokoobrazovanih institucija
- Omogućava povezivanje različitih znanja iz perspektive različitih disciplina

PRIMJER: Studenti nutricionizma, dizajna i sociologije provode kampanju usmjerenu na učenike o važnosti pravilne prehrane

PROJEKT ZAVRŠNOG RADA NA PREDDIPLOMSKOM ILI DIPLOMSKOM STUDIJU

- Kompleksniji projekt ovisno o akademskom polju
- Pokazuje vještinu primjene i razumijevanja metode DKU-a
- Integrira znanje na višoj razini i priprema studente za buduće karijere
- Viša razina kritičkog razmišljanja u suradnji s nastavnikom i odabranim partnerom

3.2. Izrada nastavnog plana i programa

Ovisno o ciljevima učenja pojedinog kolegija, studenti mogu biti angažirani na najrazličitijim tipovima projekata. Tipovi aktivnosti mogu se razlikovati s obzirom na odabranu temu, zadatke i potrebe odabranog partnera¹⁵:

1. Izravne društveno korisne aktivnosti su one koje studenti vrše u suradnji s krajnjim korisnicima odabrane organizacije ili u prostoru koji korisnicima najviše odgovara. Primjeri aktivnosti su: budući profesori u osnovnim i srednjim školama rade na podučavanju djece s određenim poteškoćama, studenti sociologije i medicine rade s umirovljenicima, studenti nutricionizma rade u pučkoj kuhinji i slično.
2. Posredne društveno korisne aktivnosti su one kada studenti rade na projektu u odabranoj organizaciji, no nemaju izravan kontakt s korisnicima te iste organizacije. Primjer aktivnosti bi bila provedba različitih istraživanja, dizajniranje promotivnog materijala, pisanje projektnih prijava i slično.

¹⁵ Delve, C. I., Mintz, S. D., & Stewart, G. M. (1990). Promoting values development through community service: A design. In C. I. Delve, S. D. Mintz, & G. M. Stewart (Eds.), *Community service as values education*. San Francisco: Jossey-Bass. p. 7-29

Bez obzira bira li se izrada novog kolegija ili pak unaprjeđenje postojećeg, prije izrade nastavnog plana i programa važno je odgovoriti na sljedeća pitanja¹⁶:

Pitanja vezana za ulogu studenata:	Pitanja vezana za ulogu nastavnika:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Koliko će studenata biti na kolegiju i raditi na projektima? 2. Hoće li se raditi jedan projekt sa svim studentima ili više malih projekata u grupama? 3. U kojoj su mjeri, koliko i kako ciljevi DKU-a usklađeni s potrebama i interesima studenata na kolegiju? 4. Hoće li studenti biti podijeljeni u timove ili nekako drugačije? 5. Koja znanja, vještine i interese studenti moraju pokazati prije početka kolegija kako bi proces usvajanja znanja bio uspješan? 6. Postoje li studenti kojima ne preporučujete sudjelovanje u DKU projektu? 7. Hoće li svi studenti biti jednako opterećeni? 8. Hoće li svim studentima društveno korisna aktivnost predstavljati isti, ili barem sličan, intelektualni izazov? 9. Jesu li studentima jasno prikazane njihove uloge i odgovornosti, jesu li dovoljno dobro pripremljeni? 10. Koje su glavne aktivnosti koje će se provesti? 	<ol style="list-style-type: none"> 11. Koji su razlozi i potrebe za uvođenje programa DKU-a u nastavu? Koji su najvažniji, a koji najmanje važni razlozi? 12. Koje promjene nastavnik želi vidjeti kod studenata? 13. Razvoj kojih kompetencija i znanja nastavnik želi vidjeti kod studenata? 14. Koje rezultate učenja bi trebao ispuniti DKU? 15. Što ćete u kontekstu kolegija smatrati društveno korisnom aktivnošću? 16. Hoće li društveno korisna aktivnost za kolegij biti centralna ili periferna aktivnost? 17. Hoće li i u kojoj mjeri uspjeh kolegija ovisiti o uspjehu studentskog angažmana? 18. Hoće li nastavnik zahtijevati da studentski projekt bude značajan? 19. Hoće li nastavnik prije početka projekta provjeriti njegovu izvedivost, vremensku, materijalnu i stručnu? 20. Je li nastavnik spreman pružiti dodatnu podršku i obuku? 21. Na koji će se način provoditi aktivnosti i nadzor rada studenata? 22. Na koji će se način vrednovati komponenta DKU-a? 23. Hoće li se vanjski partner odabrati u suradnji sa studentima? 24. Kako će nastavnik uklopiti društveno korisno iskustvo (DKI) studenata kako bi od njega imali koristi i ostali studenti koji nisu sudjelovali u projektu? 25. Hoće li u projekt biti uključeni i ostali nastavnici? 26. Odgovara li potrebama kolegija više profitni ili neprofitni partner? 27. Je li bolje projekt ostvariti u sklopu seminarskog dijela kolegija ili bi cijeli kolegij trebao posvetiti DKU-u?

NASTAVNI PLAN I PROGRAM:

- Povezuje ishode učenja s društveno korisnom aktivnošću
- Potiče suradnju, interdisciplinarnost i multidisciplinarnost između različitih ustanova
- Idealno omogućava povezivanje različitih znanja iz perspektive različitih disciplina

¹⁶ Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 35-37

3.3. Karakteristike kvalitetnog silabusa društveno korisnog učenja

Nakon izrade nastavnog plana i programa, potrebno je izmijeniti silabus odabranog kolegija¹⁷. Prema Heffernanu (2001)¹⁸, osnovni elementi koje svaki silabus kolegija s DKU-om mora sadržavati, bez obzira na akademsko područje, jest:

- Društveno korisna aktivnost je uključena u kolegij kao jedan od ciljeva kolegija
- Jasno je opisan instrument procjene iskustva DKU-a te što će se, kada i kako vrednovati tijekom semestra
- Uloge i odgovornost studenata na projektu su detaljno opisani
- Specificirano je kako studenti trebaju demonstrirati naučeno na projektu
- Opisan je proces kritičkog promišljanja i analize
- Predstavljeni su zadaci kolegija koji povezuju društveno korisnu aktivnost sa sadržajem kolegija
- Opisana su očekivanja vezana za javnu diseminaciju studentskih radova.

PREPORUKE:

- Preporučljiva je provedba aktivnosti od barem 25 do 30 sati u semestru¹⁹
- Preporučljiv je oblik 2 sata predavanja + 2 sata seminara
- Ako kolegij ima 2 sata seminara, seminarski se dio provodi u partnerskoj organizaciji²⁰
- Preporučljiva je dodjela 1 ECTS-a
- Manji broj bodova potencijalno može umanjiti motivaciju studenata

3.4. Vremenske smjernice za rad

Kako bi se zadovoljili standardi kvalitete, s razvojem programa društveno korisnog učenja idealno bi bilo započeti barem jedan semestar ranije prije njegovoga početka. U nastavku možete pronaći okvirni plan tijekom jednog semestra prema Mikelić Preradović (2009)²¹, no koji isto tako može biti prilagođen različitim grupama i temama. Napominjemo kako je provedba EDUpolicy LAB programa društveno korisnog učenja trajala od veljače 2019. do veljače 2020., stoga su prema tome modificirani vremenski planovi uključenih institucija.

1. Tjedan

Nastavnici:

- Kvalitetno informirati studente o kolegiju prije nego ga upišu
- Održati uvodno predavanje – razjasniti studentima ciljeve i očekivanja kolegija, obvezu ili izbornost DKU-a
- Objasniti studentima metodu DKU-a
- Ponuditi popis mogućih organizacija partnera
- **Definirati:** način rada i vrijeme konzultacija, rok za prijavu studentskih projekata, datum prezentacija plana izrade projekta i ciljeva projekta, rok za predaju projektnih izvješća, datum prezentacija rezultata projekta i datum predaje dnevnika rada
- Potvrditi prihvaćene studentske projekte

17 Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 35-37

18 Heffernan, K. (2001). Fundamentals of service-learning course construction. Providence, RI: Campus Compact.

19 Carolina Center for Public Service (2019). Apples Service Learning. Service Learning Series: Toolkit for Preparing Students, <<https://ccps.unc.edu/files/2012/10/Toolkit-for-Preparing-Students-for-Service-Learning.pdf>>. Pristupljeno 18. lipnja 2019.

20 Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 38

21 Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 52-55



Studenti:

- Formirati studentske timove, ovisno o broju upisanih studenata
- Odabrati voditelja svakog tima koji komunicira s nastavnikom i vanjskim partnerom
- Održati uvodne razgovore s potencijalnim partnerskim organizacijama

2. Tjedan

Nastavnici:

- Održati sastanak ili predavanje s vanjskim partnerom
- Voditi računa o vremenu, raspoloživosti i kapacitetima vanjskog partnera

Studenti:

- Ispuniti i predati nastavniku prijavu projekta
- **Definirati:** datume početka i završetka projekta, planirane datume održavanja aktivnosti u odabranoj organizaciji, raspored obveza i vremena za svaku aktivnost
- Uskladiti zamišljeno s raspoloživim vremenom partnera

3. Tjedan

Studenti

- Prezentirati plan izrade projekta i ciljeva
- Započeti s realizacijom projekta
- Procijeniti početno stanje u odabranoj organizaciji

4. Tjedan

Nastavnici:

- Pružiti uvid u alate kritičkog razmišljanja i aktivnosti kojima će se pratiti napredak (dnevnik rada, članci, usmene rasprave)
- Pojasniti studentima važnost kritičkog razmišljanja i refleksije tijekom provedbe aktivnosti

5.- 13. Tjedan

Nastavnici:

- Tijekom semestra potrebno je pregledavati dnevnik rada i ostale načine kritičkog razmišljanja
- Dostavljati studentima povratne informacije na tjednoj razini

13. Tjedan

Nastavnici:

- Potaknuti studente na završavanje projekata

14. Tjedan

Studenti:

- Do kraja ovoga tjedna predati završno projektno izvješće
- Započeti s održavanjem prezentacija rezultata projekta
- Dobiti procjenu stanja od strane vanjskog partnera

15. Tjedan

Studenti:

- Prema potrebi i interesu, održati studentske prezentacije i pred drugim studentima i osoblju
- Izvršiti evaluaciju svojih projekata
- Voditelj tima izvršiti razgovor i evaluaciju s nastavnikom
- Predati dnevnik rada idealno za vrijeme prvog ispitnog roka
- Ostaviti dovoljno vremena za kritički osvrt i moguće buduće planove

Nakon ocjenjivanja projekata:

Nastavnici:

- Nakon zaprimanja svih informacija i saznanja, preoblikovati ili unaprijediti kolegij/e

ZAPAMTITI!

- Krenuti s pripremom studenata prije početka kolegija
- Dati do znanja izazove koji se mogu pojaviti tijekom provedbe projekta
- Pružiti podršku i savjete vezane za logistiku provedbe
- Voditi računa o realnim primjerima izvodljivosti projekata
- Provesti tri intervjua evaluacije: na početku semestra (u vanjskoj organizaciji), drugi do kraja semestra (procjena napretka projekta), treći do kraja semestra (razgovor s voditeljem tima)

4. REFLEKSIJA I KRITIČKO RAZMIŠLJANJE U METODI DKU-A

Kritičko razmišljanje i refleksija ključ su za uspješno svladavanje metode društveno korisnog učenja. Jedino njime studenti mogu, kroz dnevnik rada, usmenu raspravu, slušanje i čitanje o međusobnim iskustvima analizirati i kritičko povezati proživljena iskustva s ciljevima kolegija i vlastitog studija. Metoda DKU-a usmjerena je na prožimanje teorije i prakse, jedino se na taj način može usvojiti pruženo znanje. Ovisno o odabranoj temi, dinamici među studentima te ostalim faktorima, studenti mogu i sami odlučiti na koji način žele izvještavati o napretku svojih projekata²².

Prema Mikelić Preradović (2009), tipovi aktivnosti kritičkog promišljanja stoga mogu biti sljedeći:

- Usmena rasprava
- Dnevnik rada
- Analitički članak
- Mapa društveno korisnog učenja
- Prezentacija
- Kritičko proučavanje predmetne literature
- Analiza slučaja
- Indeksne kartice
- Studentski on-line forum ili e-mail rasprava
- Ispit esejnog tipa

Dodatno, Mikelić Preradović navodi pitanja koja studentima, ali i nastavnicima, mogu poslužiti kao orijentir za razmišljanje. Prema iskustvima projekta EDUpolicy LAB, držimo kako određena pitanja možemo postaviti ovisno o različitim vremenskim razdobljima:

Pitanja prije početka projekta:

1. Koja su vaša očekivanja od provedbe DKU-a?
2. Kakve izazove očekujete pri provedbi projekata?
3. Koje konkretne društvene probleme vaš projekt nastoji riješiti?
4. Koje društvene potrebe projekt nastoji zadovoljiti?
5. Možete li navesti uzroke tih potreba i problema?

Tijekom provedbe projekta:

6. Što ste ovaj tjedan napravili, a da je imalo dobar ili loš učinak na druge u zajednici?
7. Mijenja li se, kao rezultat vaše provedbe projekta, vaše razumijevanje odabrane zajednice?
8. Po završetku projekta, na koji način možete nastaviti doprinositi rješenju odabranog problema?
9. Kako možete educirati druge ili podići svijest o odabranim problemima?
10. Što je najpozitivnije što se dogodilo u provedbi vaših aktivnosti ovaj tjedan?
11. Koji su najteži dijelovi projekta, zašto i kako ih rješavate?
12. S kojim dijelom projekta ste najzadovoljniji i zašto?

²² Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 84

13. Što smatrate svojim osobnim najvrjednijim doprinosom projektu?
14. Postoji li osoba ili aktivnost koja Vam je zanimljiva ili predstavlja izazov na projektu?
15. Kako tumačite svoju ulogu na projektu? Možete li to usporediti s obzirom na to kako drugi članovi grupe vide vašu ulogu?

Tijekom i/ili na kraju semestra:

16. Što ste naučili iz uspjeha ili razočaranja vezanih za rad na projektu?
17. Javlja li se tijekom provedbe neka problemska situacija s kojom želite raspraviti s mentorom ili nastavnikom?
18. Koje koncepte kolegija razumijete bolje zbog ovog iskustva?
19. Kako je iskustvo DKU-a povezano s Vašim dugoročnim ciljevima?
20. Jesu li rezultati projekta u skladu s očekivanjima? Ako nisu, je li potrebno modificirati očekivanja ili cijeli projekt?
21. Postaju li prepoznatljive vođe u Vašoj grupi? Tko bi to bio?
22. Koji je Vaš najveći doprinos projektu i zajednici?
23. Jeste li nešto propustili u planiranju, što?
24. Koja bi znanja i vještine trebali dodatno razviti kako bi Vaš projekt uspio?
25. Što ste do sada naučili?
26. Na koji način i koliko ste do sada uspjeli doprinijeti rješavanju problema u zajednici kojim se bavi Vaš projekt?
27. Uočavate li neke druge potrebe u zajednici kojima bi se mogao baviti Vaš sljedeći projekt?

Možemo zaključiti kako su kritičko razmišljanje i refleksija na učinjeno nužni kako bi studentima omogućili priliku dokumentirati usvojeno znanje koje proizlazi iz društveno korisnog učenja. S druge strane, nastavnici dobivaju priliku za evaluirati takvo znanje. U konačnici, DKU studentima omogućava prikupljanje različitih iskustava, no bez strukturiranog kritičkog razmišljanja taj potencijal može ostati neiskorišten²³.

²³ Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. p. 99

5. VREDNOVANJE DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA

Kao što je do sada bilo prikazano, utjecaj i posljedice DKU-a jednako su vidljivi kako u prostoru visokog obrazovanja, tako i lokalne zajednice. Stoga, **ocjenjivanje studenata od strane nastavnika mora biti utemeljeno na pruženim dokazanima samih studenata, a ne na dokazu o izvršenim društveno korisnim aktivnostima.**

U akademskoj je zajednici uvriježena činjenica kako određujemo sedam elemenata uspješnih projekata društveno korisnog učenja²⁴. Oni su:

- Integrirano učenje
- Visoka kvaliteta društveno korisne aktivnosti
- Aktivno sudjelovanje studenata
- Građanska odgovornost
- Suradnja
- Refleksija
- Evaluacija

Vrednovanje je važno jer omogućuje nastavniku uvid u to u kojoj su mjeri navedeni elementi zadovoljeni te daje odgovor na pitanje jesu li studenti stekli odgovarajuće znanje i vještine. Ključno je da se vrednovanje usmjeri na ciljeve učenja. Odnosno, važno je odgovoriti na pitanje: Jesu li ispunjeni ciljevi učenja i na koji način? Je li ostvarena planirana pozitivna promjena? U skladu s navedenima, postoje dva načina za mjerenje utjecaja²⁵, što je blisko konačnome ocjenjivanju: a) prije i nakon provedbe projekta, b) usporedbom istih/sličnih projekata.

Ako se nastavnik odluči mjeriti utjecaj projekta prije i nakon što se on proveo, važno je znati da se prije početka i nakon održavanja projekta prikupljaju informacije o ključnim rezultatima kako bi se ustanovila promjena hipoteze. Ovakav pristup izbjegava zabunu u prikupljanju podataka, a mjeri isključivo uspjeh ili utjecaj jednog projekta ili programa.

U komparativnoj procjeni pak identificiraju se dvije ili više skupina koje su na početku samoga programa bile vrlo slične, te za koje se pretpostavlja da će imati slična iskustva i nakon što projekt završi. Ovakav je pristup važan kada se želi vidjeti „varijacija na temu“. Odnosno, u ovakvom se pristupu uspjeh mjeri uspoređivanjem, a koristi se kada nije moguće prethodno procjenjivanje.

24 Youth Service California (2019). Seven Elements of High Quality Service-Learning, <<https://www.ydnetwork.org/documents/Service%20Learning/YSCal%207%20Elements%20of%20Service-Learning.pdf>>. Pristupljeno 26. kolovza 2019.

25 Living Knowledge, Reserach Corporation (2019). Educator's Guide to Service-Learning, <https://www.livingknowledge.org/fileadmin/Dateien-Living-Knowledge/Dokumente_Dateien/Toolbox/LK_E_EvaluationToolkit.pdf>. Pristupljeno 26. kolovza 2019.

Vrednovanje programa DKU-a stoga može biti provedeno na sljedeći način:

- Intervju s mentorom u udruzi
- Intervju s vođom studentskog projekta
- Analiza dnevnika rada
- Procjena studentskih proizvoda/usluga
- (Samo)procjena studenata u timu o angažiranosti ostalih članova tima
- Evaluacijski obrazac na kraju semestra

ZAPAMTITI!

- Dodatni sati rada ne nose dodatne bodove
- Važno je promatrati i emotivne reakcije studenata
- Koristiti dva ili više alata ocjenjivanja
- Dokumentirati jesu li studenti stekli nove uvide te koriste li vještine analize i kritičkog razmišljanja
- Program DKU-a ne mora nužno uspjeti!

DRUGI DIO

EDUPOLICY LAB NATJEČAJNA IZLOŽBA ZA VIZUALNI IDENTITET

INSTITUT ZA VEŠTAČENJE IZ OBLASTI
EDUPOLICY LAB

1. KONCEPT PRARAC RAZVOJA

2. LOGOTIP

3. ILUSTRACIJE

The infographic is divided into three numbered sections. Section 1, 'KONCEPT PRARAC RAZVOJA', features a circular diagram with four nodes. Section 2, 'LOGOTIP', shows three variations of the 'EDU policy LAB' logo in different colors. Section 3, 'ILUSTRACIJE', displays various icons and graphic elements.

INSTITUT ZA VEŠTAČENJE IZ OBLASTI
EDUPOLICY LAB

4. PRIMERI VIZUALNE IDENTITETA

This infographic shows practical applications of the brand identity. It includes a logo, a t-shirt with the logo on it, and a document with the logo and text. The text 'PRIMERI VIZUALNE IDENTITETA' is at the top.



6. EDUpolicy LAB PROGRAM DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA

Drugi dio Vodiča započinjemo EDUpolicy LAB programom društveno korisnog učenja nastalog u sklopu provedbe projekta EDUpolicy LAB. Ideje, smjernice i raspored rada koji je bio primijenjen u razdoblju od veljače 2019. do ožujka 2020. zasigurno će poslužiti kao dobar putokaz na koje sve načine pripremiti prijedlog programa društveno korisnog učenja te uključiti studente da, na konkretno ovome primjeru, razmišljaju o integraciji socijalno isključenih skupina u (visokom) obrazovanju kao glavni cilj svojih društveno korisnih aktivnosti.

6.1. Opis programa

Ciljevi i svrha programa:

Glavni cilj programa bio je osvijestiti studente Hrvatskih studija, Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, Akademije dramske umjetnosti i Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta o **problemima obrazovne integracije socijalno isključenih skupina**. Kroz EDUpolicy LAB program društveno korisnog učenja studenti su se imali priliku upoznati s teorijskim konceptima vezanim uz društveno korisno učenje te usvojiti njegovu metodologiju kroz sudjelovanje u teorijskom i edukacijskom modulu. Unutar edukacijskog modula odabirali su jednu podzastupljenu ili socijalno isključenu skupinu s kojom su radili u okviru drugog, praktičnog dijela programa.

Svrha programa bila je **motivirati studente za rad u društvenoj zajednici i motivirati ih da u svojem budućem radu imaju na umu načine kako doprinijeti rješavanju društvenih problema u stvarnom svijetu**. Studenti su se kroz terenski rad u većoj mjeri identificirali sa svojom lokalnom zajednicom te dobili širu perspektivu o svojoj ulozi u društvu. Radeći izravno s pripadnicima socijalno isključenih skupina, studenti su ih savjetovali o tome kako si poboljšati izgled za uključivanje u obrazovni sustav, što će doprinijeti poboljšanju dugoročne perspektive i kvalitete života pripadnika socijalno isključenih skupina. Kroz EDUpolicy LAB program društveno korisnog učenja, studenti su kao glavna ciljna skupina savladali nova znanja i ostvarili iskustvo samostalnog i grupnog rada na projektima, te interakcije sa zaposlenicima i korisnicima organizacija civilnog društva. To im je iskustvo omogućilo dodatni razvoj generičkih i prenosivih vještina te ih dodatno pripremio za izazove koji ih čekaju u budućnosti.

Istovremeno, implementacija programa društveno korisnog učenja u redovnu je nastavu povećala kvalitetu studiranja na fakultetima koji su partneri na projektu. S druge strane, pripadnici socijalno isključenih skupina koji su sudjelovali u programu osvijestili su da u široj zajednici postoje ljudi koji se brinu za njihovu dobrobit i nastoje raditi na poboljšanju njihovog položaja. Konačno, cijeli program je obuhvatio i zagovaračku dimenziju koja je, kako studentima tako i korisnicima, omogućila **da jasnije artikuliraju svoje zahtjeve prema donositeljima odluka i osposobila ih da se zalažu za pozitivne društvene promjene**.

EDUpolicy LAB je bio usmjeren na **angažman studenata oko rješavanja društvenog problema obrazovne integracije socijalno isključenih skupina** (npr. mladi, učenici/ice te studenti/ice lošijeg socio-ekonomskog statusa; učenici i studenti s invaliditetom / teškoćama u razvoju; učenici i studenti pripadnici nacionalnih manjina, npr. Romi; učenici i studenti izbjeglice, azilanti i tražitelji azila Romi; mladi, učenici i studenti iz alternativne skrbi; mladi, učenici i studenti iz ruralnih sredina sl.) u svojim lokalnim sredinama (Slavonski Brod, Zagreb). To je bilo omogućeno kroz uključivanje studenata

u obrazovno savjetovanje i direktan rad s pripadnicima tih socijalno isključenih skupina, kroz uključivanje u redovite aktivnosti partnerskih organizacija civilnog društva IRO-a i VCSB-a, kroz mentorstvo partnerskih organizacija civilnog društva u području integracije socijalno isključenih skupina te osmišljavanje socijalnih inovacija za bolju obrazovnu integraciju.

EDUpolicy LAB program sastojao se od 2 modula:

- A. Edukacijski modul
- B. Praktični modul

A. Edukacijski modul

3-dnevni edukacijsko-radionički modul bio je namijenjen studentima-polaznicima EDUpolicy LAB programa koji je bio organiziran na dislociranoj lokaciji. Na edukaciji su sudjelovali studenti odabrani od strane partnerskih visokih učilišta, njih ukupno 36.

Edukacijski modul obuhvaćao je sljedeće teme:

[1.dan] + [2.dan] Teme: Team building, radionice upoznavanja timova i približavanja problema (Mission imposible, Ice Berg model, Teatar potlačenih i sl.), važnost uključivanja u rješavanje problema lokalne zajednice, aktivno građanstvo, volontiranje, društveno korisno učenje, obrazovna integracija, socijalno isključene skupine u obrazovanju u Hrvatskoj, obrazovno informiranje i savjetovanje.

[3. dan] Podjela studenata polaznika u 3 studentska projektna tima (SPT); svaki SPT odabrao je 1 socijalno isključenu skupinu u obrazovanju. U nastavku modula studenti su usvojili znanja o ciklusu upravljanja projektima te su osmislili i izradili svoje projekte društveno korisnog učenja, koje su potom prezentirali članovima Radne skupine.

- Analiza problema odabrane skupine: Izvedba programa EDUpolicy LAB bila je podijeljena na dvije lokacije na kojima se nalaze partnerska visoka učilišta – Slavonski Brod i Zagreb. Obje lokacije suočavaju se sa specifičnim problemima u svojim lokalnim zajednicama i susreću se s različitim društvenim skupinama koje se mogu smatrati socijalno isključenima ili podzastupljenima u odnosu na većinu društva. Studenti i studentice koji sudjeluju u programu kroz grupni su rad identificirali koje su to skupine i kojim problemima se žele baviti;
- Osmišljavanje aktivnosti obrazovnog informiranja i savjetovanja za odabranu skupinu;
- Izrada detaljnog plana provedbe aktivnosti obrazovnog informiranja i savjetovanja u lokalnoj zajednici. Podjela zaduženja.
- Plan izvještavanja o provedbi aktivnosti putem digitalnih tehnologija.

B. Praktični modul

Provedba praktičnog modula EDUpolicy LAB programa - FAZA 1 [Obrazovno savjetovanje]

- Svaki od 3 Studentska Projektna Tim (SPT) provodio je aktivnosti obrazovnog informiranja i savjetovanja (sukladno izrađenom planu) s ciljem obrazovne integracije odabrane socijalno isključene skupine pod mentorstvom IRO-a, VCSB-a te nastavnika s partnerskih visokoobrazovnih ustanova
- Jedan SPT provodio je aktivnosti u Slavonskom Brodu pod mentorstvom VCSB-a i FOOZ-a dok su druga dva SPT-a provodila aktivnosti u Zagrebu pod mentorstvom IRO-a te nastavnika s HRSTUD-a, ADU-a i RGNF-a
- Detaljan plan aktivnosti obrazovnog informiranja i savjetovanja svakog SPT-a izrađen je u edukacijskom modulu te je sadržavao aktivnosti poput održavanja informativnih radionica (npr. o mogućnostima upisivanja srednjih škola i fakulteta, praktičnih radionica o postupcima prijave i prikupljanja dokumentacija, mogućnosti financiranja školovanja putem stipendija te priprema prijave za natječaje, financijskom planiranju studija, dostupnim programima neformalnog obrazovanja), motivacijskih radionica o važnosti obrazovanja i nastavka školovanja, outreach aktivnosti u lokalnim zajednicama, suradnje sa školama koje pohađaju pripadnici odabrane socijalno isključene skupine, rad s udrugama koje se bave odabranom socijalno isključenom skupinom, individualni rad s pripadnicima socijalno isključenih skupina itd.

- Svaki SPT je po završetku aktivnosti pripremio dnevnik provedenih aktivnosti obrazovnog informiranja i savjetovanja.

Priprema i provedba webinar na temu osmišljavanja društvenih inovacija

Kako bi mogli održati FAZU 2 praktičnog modula EDUpolicy LAB programa, polaznike je bilo potrebno upoznati s konceptom i metodologijom osmišljavanja društvenih inovacija. Kako se radi o velikoj grupi polaznika koji dolaze iz 2 grada, zbog efikasnog i ekonomičnog raspolaganja resursima za sve polaznike održan je interaktivni webinar na tu temu putem online platforme.

Webinar je obuhvaćao sljedeće teme: Što su društvene inovacije? Kako razviti ideju kao društvenu inovaciju na razini lokalne zajednice? Kako razviti policy inovaciju? Pregled dobrih praksi društvenih inovacija u obrazovanju. Sadržaj webinar i popratne materijale je pripremio IRO kao organizacija s dugogodišnjim iskustvom u osmišljavanju i zagovaranju policy inovacija u području obrazovnih politika. IRO je također izradio i nacrt obrasca u kojem je svaki SPT razradio svoju društvenu inovaciju.

WEBINAR „Društvenim inovacijama do boljeg obrazovanja“

Webinar pod nazivom „Društvenim inovacijama do boljeg obrazovanja“ predstavlja jedan od ključnih rezultata Praktičnog modula. Kao što je i bilo planirano, način učenja putem digitalne platforme pokazao se vrlo uspješnim iz nekoliko razloga. Prvenstveno, omogućen je pristup informacijama studentima i ostalim zainteresiranima izvan grada Zagreba, te je uključen veći broj govornika koji su podijelili svoja iskustva rada u ovome polju. Projektni je tim tako „ugostio“ sljedeće govornike: Ivanu Nikolić Popović (Hrvatski klaster konkurentnosti, kreativnih i kulturnih industrija), Ivu Kvakić (Zadruga za etično financiranje), Ivana Tomasića (Lokalni Volonterski Centar SB), Mariju Mažić (Reach for Change Croatia) te Karlu Grgić (Ekonomski fakultet Zagreb). Webinar ostaje trajno dostupan na projektnoj stranici www.edupolicylab.com te Vimeo kanalu Instituta za razvoj obrazovanja.

Provedba praktičnog modula EDUpolicy LAB programa - FAZA 2 [Osmišljavanje društvenih inovacija]

- svaki od 3 Studentska Projektna Tima (SPT) je kroz FAZU 1 stekao iskustvo direktnog rada s odabranom socijalno isključenom skupinom te je detaljno upoznat sa specifičnim problemima te skupine u području obrazovne integracije
- svaki SPT razvija svoju društvenu policy inovaciju za integraciju odabrane socijalno isključene skupine:
 - jedan SPT pod mentorstvom VCSB-a te nastavnika s FOOZ-a u Osijeku
 - dva SPT-a pod mentorstvom IRO-a te nastavnika s HRSTUD-a, RGNF-a te ADU-a
- svaki SPT razvija svoju ideju kroz grupni rad svojih članova te održavanje mentorskih sastanaka

Provedba praktičnog modula EDUpolicy LAB programa - FAZA 3 [Uključivanje u izravne aktivnosti usluga IRO-a i VCSB-a]

- predstavnici 2 SPT-a iz Zagreba uključuju se u redoviti rad i provođenje aktivnosti IRO-a kroz internship program. IRO internship program je pripravnika shema volontiranja u trajanju od 4-8h volontiranja tjedno.
- predstavnici 1 SPT iz Slavonskog Broda uključuju se u redovne aktivnosti VCSB-a usmjerene na integraciju socijalno isključenih skupina.

Obje organizacije civilnog društva bave se integracijom socijalno isključenih skupina: IRO ima dugogodišnje iskustvo rada na obrazovnoj integraciji socijalno isključenih skupina te jedan-na-jedan radu s korisnicima, dok VCSB kontinuirano radi na integraciji različitih socijalno isključenih skupina (osobe s invaliditetom, osobe s teškoćama u razvoju, izbjeglice, nezaposlene osobe iz ruralnih područja itd.).

U provedbu ovog praktičnog dijela bilo je uključeno ukupno 20 najmotiviranijih studenata polaznika EDUpolicy LAB programa. Nije bilo moguće kvalitetno uključiti svih 36 studenata polaznika u redovni rad IRO-a i VCSB-a stoga su dvije



organizacije odabrale ukupno 20 najmotiviranijih studenata za uključivanje u direktan rad, pružanje socijalnih usluga te izvođenje aktivnosti IRO-a i VCSB-a.

Sve aktivnosti osmišljene i provedene u sklopu edukacijskog i praktičnog modula EDUpolicy LAB programa polaznici i polaznice programa su prezentirali na završnoj konferenciji projekta.

Krajnji korisnici EDUpolicy LAB programa društveno korisnog učenja:

Ukupno **70 pripadnika odabranih socijalno isključenih skupina** bili su uključeni kao krajnji korisnici u provedbi EDUpolicy LAB programa. Uz same pripadnike tih skupina, krajnji korisnici bile su i udruge koje se bave problematikom svake od odabranih skupina s kojima je uspostavljen kontakt u fazi provođenja gore navedenih aktivnosti.

Uz to, kroz realizaciju projektnih aktivnosti polaznici DKU programa EDUpolicy LAB osmislili su društvene policy inovacije usmjerene na integraciju odabranih socijalno isključenih skupina u obrazovanju koje su javno predstavili te proveli zagovaračku kampanju za njihovu implementaciju usmjerenu prema donositeljima odluka u području obrazovnih politika. Kroz diseminaciju informacija o projektnim aktivnostima i rezultatima, projektnim javnim događanjima te kroz provedbu zagovaračkih aktivnosti projekt je djelovao posredno i na podizanje svijesti kod donositelja obrazovnih politika, ali i šire javnosti o važnosti obrazovanja za aktivno građanstvo kroz programe društveno korisnog učenja, a u svrhu ostvarivanja jednakih mogućnosti u obrazovanju.

Pri odabiru socijalno isključenih skupina koje su bile u fokusu projekta, projektni tim vodio se relevantnim dokumentima i istraživanjima na nacionalnoj razini. **Nacionalno izvješće istraživanja EUROSTUDENT („Socijalni i ekonomski uvjeti studentskog života u Hrvatskoj: nacionalno izvješće istraživanja EUROSTUDENT V za Hrvatsku za 2014.”)**²⁷ pokazalo je da studenti u hrvatskom visokoškolskom kontekstu dolaze iz obitelji relativno povoljnog socio-ekonomskog statusa, dok su oni lošijeg socio-ekonomskog statusa podzastupljeni. Posebno ranjive skupine za nastavak obrazovanja su studenti čiji roditelji nemaju visoko obrazovanje, koji su lošijeg socio-ekonomskog statusa, koji imaju zdravstvenih poteškoća te oni koji žive van mjesta studija. U dokumentu „**Podzastupljene i ranjive skupine u visokom obrazovanju u Hrvatskoj**”²⁸ koji je izradila Nacionalna skupina za unapređenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja naveden je popis svih podzastupljenih i ranjivih skupina u hrvatskom visokoobrazovnom sustavu.

Isti dokument navodi i dodatne ranjive skupine u obrazovanju koje su u riziku od socijalne isključenosti, a koje će potencijalno biti adresirane kroz praktični modul EDUpolicy LAB programa društveno korisnog učenja ovisno o odabiru studenata s partnerskih visokih učilišta:

- **Studenti pripadnici LGBT orijentacije** – u okviru istraživanja provedenog u sklopu projekta „E-Quality: Povezivanje kvalitete i socijalne uključenosti u visokom obrazovanju u Hrvatskoj” studenti su istaknuli kako su na visokim učilištima u Hrvatskoj studenti pripadnici LGBT orijentacije potencijalno ranjiva skupina studenata u kontekstu društvene integracije
- **Studenti iz alternativne skrbi** – mladi iz alternativne skrbi često su primorani upisati školu koja će im omogućiti da odmah po završetku srednjoškolskog obrazovanja počnu raditi, što im otežava nastavak školovanja na visokoškolskoj razini
- **Studenti beskućnici i oni koji se nalaze u riziku od beskućništva** – u 2015. i 2016. godini zabilježeni su slučajevi mladih osoba (među kojima i nekoliko studenata) koji su tražili pomoć regionalnih centara/prihvatišta za beskućnike
- **Studenti čiji roditelji imaju niže razine obrazovanja** – ukupno 46% studenata dolazi iz obitelji gdje je barem jedan roditelj visokoobrazovan, 56% iz obitelji gdje je barem jedan roditelj ima završenu srednju školu, a tek 3% iz obitelji gdje je najveći završeni stupanj obrazovanja roditelja osnovna škola, što predstavlja značajnu podzastupljenost u odnosu na opću populaciju
- **Studenti s djecom** – ukupno 3% studenata ima djecu, što predstavlja podzastupljenost u odnosu na druge europske zemlje te je Hrvatska po udjelu studenata s djecom na 25 mjestu od 29 zemalja obuhvaćenih istraživanjima Eurostudent

27 Šćukanec, N., Sinković, M., Bilić, R., Doolan, K. i Cvitan, M. (2016). Socijalni i ekonomski uvjeti studentskog života u Hrvatskoj: nacionalno izvješće istraživanja EUROSTUDENT V za Hrvatsku za 2014. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Zagreb.

28 E-savjetovanja (2016). Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije, <<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=2991>>. Pristupljeno 29. kolovoza 2019.

- **Studenti iz ruralnih područja, manjih mjesta i otoka** – postoje indikacije da su osobe iz ruralnih područja u većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, imaju slabiju zdravstvenu zaštitu i višu stopu nezaposlenosti.

No, konačan odabir obrazovno isključene skupine ostao je na samim studentima/icama u toku edukacijskog modula programa.

Ishodi učenja:

Studenti su po završetku programa EDUpolicy LAB ostvarili sljedeće ishode učenja tj. usvojili su sljedeća znanja, vještine i stavove:

- Prepoznati metodu društveno korisnog učenja u nastavi
- Moći detektirati i opisati društvene probleme svoje lokalne zajednice
- Opisati i dati primjer društveno odgovornog ponašanja u lokalnoj zajednici
- Nabrojati organizacije koje se bave socijalno isključenim skupinama te opisati javne politike namijenjene društvenoj integraciji socijalno isključenih skupina
- Identificirati socijalno isključene skupine u obrazovanju u Republici Hrvatskoj
- Detektirati i opisati razloge socijalne isključenosti pojedinih skupina u obrazovnom procesu
- Samostalno argumentirati važnost obrazovne inkluzije socijalno isključenih skupina
- Analizirati širi društveni kontekst i razloge koji su doveli do obrazovne isključenosti
- Osmisliti i formulirati prijedloge rješenja društvenih problema lokalne zajednice u obliku projektnih prijedloga
- Osmisliti i formulirati prijedloge rješenja problema obrazovne isključenosti pojedinih skupina u svojoj lokalnoj zajednici
- Osmisliti te izraditi implementacijski te vremenski plan provedbe aktivnosti za obrazovnu integraciju socijalno isključenih skupina
- Razviti plan obrazovnog savjetovanja prilagođen specifičnom potrebama pojedine socijalno isključene skupine
- Primijeniti te provesti plan obrazovnog savjetovanja u zajednici s pripadnicima pojedine socijalno isključene skupine
- Sustavno i suvereno prezentirati planove aktivnosti i rezultate provedene aktivnosti
- Razviti i formulirati kriterije za vrednovanje uspješnosti aktivnosti za obrazovnu integraciju socijalno isključenih skupina
- Ocijeniti uspješnost implementacije aktivnosti za obrazovnu integraciju socijalno isključenih skupina koje je njihov tim provodio
- Ocijeniti uspješnost implementacije aktivnosti za obrazovnu integraciju socijalno isključenih skupina drugih timova te usporediti uspješnost svih timova
- Steći vještinu timskog rada:
 - Planirati aktivnosti
 - Raspodijeliti uloge u timu
 - Rukovoditi timom
 - Komunicirati u timu
 - Izvršavati aktivnosti sukladno rokovima
 - Komunicirati u profesionalnom okruženju sa svim dionicima
- Ostale vještine:
 - Inicijativnost i poduzetnički duh
 - Etičnost i profesionalnost
 - Planirati i upravljati vremenom
 - Komunicirati na hrvatskom jeziku (pisano i usmeno) u profesionalnom okruženju
 - Koristiti osnove informacijsko-komunikacijske tehnologije
 - Uvažavanje raznolikosti i multikulturalnosti

Očekivani rezultati programa:

Glavni očekivani rezultat EDUpolicy LAB programa jest podizanje svijesti studenata te nastavnog i upravljačkog osoblja partnerskih visokih učilišta o važnosti društveno korisnog učenja kao nastavne metode koja studente ne osposobljava

samo u kontekstu radnih vještina za buduće karijere, već i za aktivno sudjelovanje u zajednici te rad na i zagovaranje pozitivnih društvenih promjena. Dodatno, partnerska visoka učilišta će implementirati prilagođene programe društveno korisnog učenja u svoje nastavne programe i silabuse, te će omogućiti zamjenu izrade seminarskih radova praktičnim projektima društveno korisnog učenja.

Predviđeni vremenski tijek aktivnosti

Aktivnost	Kalendarski mjeseci														
	10/18	11/18	12/18	1/19	2/19	3/19	4/19	5/19	6/19	7/19	8/19	9/19	10/19	11/19	12/19
Selekcija studenata za sudjelovanje u programu	■	■													
Priprema edukacijskog modula programa EDUpolicy LAB		■	■	■											
Provedba dislociranog edukacijskog modula programa EDUpolicy LAB					■										
Provedba praktičnog modula EDUpolicy LAB programa - FAZA 1 [Obrazovno savjetovanje]						■	■								
Priprema i provedba webinara na temu osmišljavanja društvenih inovacija							■								
Provedba praktičnog modula EDUpolicy LAB programa - FAZA 2 [Osmišljavanje društvenih inovacija]							■	■	■						
Provedba praktičnog modula EDUpolicy LAB programa - FAZA 3 [Uključivanje u izravne aktivnosti usluga IRO-a i VSCB-a]								■	■	■	*	*	■	■	■
Prezentiranje rezultata rada studentskih timova na završnoj konferenciji	Na završnoj projektnoj konferenciji u 3. mjesecu 2020. godine.														

* Sukladno mogućnostima studenata zbog ljetnih praznika.

6.2. Primjeri studentskog angažmana u projektu EDUpolicy LAB

Na temelju smjernica navedenih u prethodno opisanom EDUpolicy LAB programu društveno korisnog učenja, 36 studenata s partnerskih institucija bilo je podijeljeno u 3 interdisciplinarna tima kako bi odabrali specifične marginalizirane skupine u obrazovanju. U nastavku slijede osmišljeni projekti kojima su nastojali doprinijeti rješenju detaljno opisanih problema.

6.2.1. Studentski projekt br. 1 – rad s mladima s problemima u ponašanju

Opis projekta:

Mladi s problemima u ponašanju jedna su od ugroženih društvenih skupina. Smatramo da su glavni problemi koji stoje na putu integracije te skupine u društvo nerazumijevanje i pasivnost samog društva u rješavanju problema te skupine, neinformiranost te skupine o mogućnostima integracije u društvo i obrazovni sustav te nezainteresiranost mladih za integraciju u društvo i nastavak obrazovanja.

Glavni cilj projekta:

Usmjeriti i educirati mlade s problemima u ponašanju u Slavonskom Brodu i Zagrebu o njihovim mogućnostima društvene rehabilitacije te integracije u hrvatsko društvo i obrazovanje kroz umjetničke i sportske radionice.

Specifični ciljevi projekta:

- Kroz društveno korisne aktivnosti usmjeriti mlade s problemima u ponašanju u SB/ZG prema uključivanju u društvo
- Educirati društvo u SB/ZG o problemima i uzrocima delinkvencije
- Objasniti mladima s problemima u ponašanju rizike i posljedice njihova devijantnog ponašanja kroz društveno korisne aktivnosti u SB/ZG
- Kroz medijsku kampanju (Facebook, Instagram) pratiti društveno korisne aktivnosti u kojima sudjeluju mladi s problemima u ponašanju i u kojima provoditelji educiraju društvo o problemima mladih delinkvenata

Aktivnosti:

- Educirati provoditelje projekta o problemima ciljne skupine u suradnji s vanjskim partnerom te putem literature dostupne na Internetu
- Pronaći 20 (10 ZG, 10 SB) mladih s problemima u ponašanju za sudjelovanje u društveno korisnim aktivnostima i aktivnostima koje bi ih usmjerile prema integraciji u društvo. Aktivnosti bi uključivale različite neformalne načine usmjeravanja, poput likovne, filmske, fotografske, znanstvene i sportske radionice.
- Provesti anketu unutar skupine mladih s problemima u ponašanju i njihovih obitelji o društveno korisnim aktivnostima i/li aktivnostima vezanim uz integraciju u društvo za koje bi eventualno pokazali interes.

6.2.2. Studentski projekt br. 2 – rad sa studentima-roditeljima

Opis projekta:

Središnji problem ovog projekta jest neusklađenost obrazovnog sustava s potrebama studenata-roditelja. Riječ je o sveprisutnim, „nevidljivim“ i samofinanciranim članovima akademske zajednice, studenticama i studentima, koji su izrazito vremenski i financijski opterećeni te suočeni s većom odgovornošću u odnosu na studente bez djece. Nemaju dovoljnu institucionalnu i društvenu podršku zbog nedovoljno razvijene društveno kolektivne svijesti i nezainteresiranosti visokoobrazovnih institucija. Upravo iz tog razloga susreću se s različitim poteškoćama koje im dodatno otežavaju studiranje što u konačnici često dovodi do odustajanja od studija, gubitka potencijalno visokokvalitetnih budućih stručnjaka, njihove teže zapošljivosti, niže kvalitete života studenta-roditelja i djeteta te osjećaja manje vrijednosti.

Glavni cilj:

Uskladiti obrazovni sustav sa stvarnim potrebama samofinanciranih studenata-roditelja.

Specifični ciljevi:

- Upoznati se s potrebama studenata-roditelja na uzorku od njih 20 (majke i očevi)
- Podignuti svijest barem 100 članova akademske zajednice na 4 sastavnice zagrebačkog i osječkog sveučilišta o prisutnosti studenata-roditelja i poteškoćama s kojima se eventualno susreću
- Izraditi prijedlog intervencije u obrazovni sustav

Aktivnosti:

- Izraditi i provesti anketu u svrhu prikupljanja adekvatnog uzorka ciljane skupine na Hrvatskim studijima, Akademiji dramske umjetnosti i Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku (odsjek u Slavonskom Brodu). Anketa će se na pojedini fakultet proslijediti u suradnji sa studentskim zborovima ili pak referadom
- Obraditi podatke nakon provođenja ankete i prikupiti studente-roditelje koji su voljni sudjelovati u projektu
- U projekt uključiti i studente-roditelje koje poznajemo, a nisu nužno s prethodno spomenutih sastavnica sveučilišta – sve u svrhu prikupljanja što opširnijeg iskustva
- Napraviti intervju u kojem će se dobiti uvid u eventualne probleme i poteškoće s kojima se oni susreću
- Sve dokumentirati pomoću kratkog filma koji će poslužiti kao promotivni materijal u svrhu podizanja svijesti u široj akademskoj zajednici. U dogovoru s profesorima, promotivni film u trajanju od najviše 15 minuta, prikazivao bi se na početku obavezne nastave
- Razmotriti i ostale strategije promoviranja (npr. handbook, članci na studentskim portalima (srednja.hr) itd.
- Na temelju razgovora sa studentima-roditeljima i apsolviranja situacije u kojoj se nalaze predložiti način na koji bi se moglo intervenirati u obrazovni sustav kako bi njihova prava bila propisana statutom sveučilišta te kako bi ih se na taj način bolje integriralo u akademsku i širu društvenu zajednicu.

6.2.3. Studentski projekt br. 3 – rad s mladima iz alternativne skrbi

Opis projekta:

Glavni problem ovog projekta je nedostatak integracije štíćenika domova za nezbrinutu djecu u obrazovni sustav i društvo. Djeca smještena u takvim domovima s punoljetnošću ostaju prepušteni sami sebi te zbog toga ne dobivaju poticaj za nastavak obrazovanja i uključivanje u akademsku zajednicu. Uzrok izostanku društvene i institucijske potpore mladima iz alternativne skrbi je stigmatiziranost tog dijela društva te duboko ukorijenjene predrasude. Takvo društveno okruženje dodatno ograničava mogućnosti djece iz alternativne skrbi te često onemogućuje ispunjenje njihovih potencijala.

Glavni cilj:

Glavni cilj ovog projekta je ojačati integraciju u obrazovni sustav i socijalnu integraciju djece iz alternativne skrbi.

Specifični ciljevi:

- Kod 20 djece iz alternativne skrbi potaknuti zanimanje za znanost i kulturu
- Djecu iz alternativne skrbi upoznati s mogućnostima visokog obrazovanja
- Djecu iz alternativne skrbi upoznati s mogućnostima uključivanja u kulturne manifestacije

Aktivnosti:

- Djecu iz alternativne skrbi zainteresirati za znanost i visoko obrazovanje posjetima Tehničkom muzeju Nikola Tesla i sudjelovanjem na znanstvenoj radionici te radionici u Institutu za razvoj obrazovanja

- Djecu iz alternativne skrbi zainteresirati za umjetnost i kulturu posjetom Akademiji dramskih umjetnosti i sudjelovanjem u dramskoj radionici
- Podskupina Slavonski Brod: djecu iz alternativne skrbi zainteresirati za ples i narodnu baštinu
- Izraditi kratki video materijal koji dokumentira provedene aktivnosti.

6.3. Kolegiji s komponentom društveno korisnog učenja nastali u projektu EDUpolicy LAB

Članovi radne skupine projekta EDUpolicy LAB, ujedno i autori ovoga Vodiča, pred sobom su imali zadatak unaprijediti postojeće odabrane kolegije na Fakultetu za odgojne obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku i Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Rezultati su sljedeći:

6.3.1. Jezična baština (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku)

Šifra predmeta	DHR1011	Naziv predmeta	Hrvatska jezična kulturna baština	Studijski program	Diplomski sveučilišni studij ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja
Status kolegija	izborni				
Nositelj predmeta	izv. prof.dr. sc. Emina Berbić Kolar				
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave:					
				Zimski semestar	Ljetni semestar
ECTS bodovi (koeficijent opterećenja studenta)				4	
Broj sati (P, S, V) po semestru				2+1+0	
Ciljevi kolegija:					
Pružiti studentima uvid u različite oblike i vrste kulturne baštine, ponajprije jezične. Studentima će se dati kratak pregled jezične baštine od spomeničke do književne, kao i zapisane usmene narodne baštine. Upoznati nematerijalnu kulturnu baštinu kroz terenska istraživanja zaštićenih govora.					
Očekivani ishodi (razvijanje općih i specifičnih kompetencija – znanja/vještina):					
Znanja koja će student steći na ovome kolegiju omogućit će mu prepoznavanje identiteta sredine i njezine nematerijalne kulturne baštine, kao i sposobnost kritičke prosudbe. Studenti će moći analizirati, procijeniti, usporediti i primijeniti jezičnu baštinu u odgoju i obrazovanju. Društveno korisno učenje će se primijeniti kroz rad sa starijim ljudima iz ruralnih sredina koji se nalaze u nepovoljnom položaju kroz pružanje psihološke potpore u vidu razgovora s ljudima starije životne dobi, osnaživanje ljudi starije životne dobi kroz podizanje razine samosvijesti, samopoštovanja i samopouzdanja.					
Sadržaj predmeta:					
Pojam baštine. Jezična i kulturna baština. Zaštita baštine. Jezik nematerijalne kulturne baštine. Uloga predškolske ustanove u očuvanju baštine. Baština kao poticaj djetetova jezičnoga razvoja. Učenje i primjena društveno korisnog učenja kroz povezivanje svih generacija od djece mlađe i predškolske dobi preko studenata do ljudi starije životne dobi.					



Način izvođenja nastave i usvajanje znanja:

- predavanja
- seminari
- terensko lingvističko istraživanje
- društveno korisno učenje

Dodatno pojašnjenje načina izvođenja nastave i usvajanja znanja: uz uobičajene oblike izvođenja nastave, primijenit će se i društveno-korisno učenje kroz razgovor o baštini i to nematerijalnoj kulturnoj baštini, pomoći će se starijim ljudima u staračkim domaćinstvima kroz različite oblike podrške i razgovora.

OBVEZE STUDENATA

Studenti su obvezni redovito pohađati predavanja te sudjelovati na terenskoj nastavi koja uključuje društveno korisno učenje.

Praćenje i ocjenjivanje studenata s udjelima ECTS bodova

Pohađanje nastave	Aktivnost u nastavi	Seminar/ Radionica	Pismeni ispit
Kontinuirana provjera znanja	Usmeni ispit	Konzultacije	Društveno korisno učenje

Obvezna literatura:

Botica, S. 1998. Lijepa naša baština. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
 Bratulić, J., Damjanović, S. 2005. Hrvatska pisana baština. Veda. Zagreb.
 Hekman, J. 1997. Hrvatska jezična baština. Matica hrvatska. Zagreb.
 Hrvatska jezična baština. 2002. Ex Libris. Zagreb.
 Kolenić, Ljiljana: Govori slavonskoga dijalekta (Šokački govori) u knjizi Šokadija i Šokci, Podrijetlo i naseljavanje, Privlačica Vinkovci 2007., 185-200.
 Kolenić, Ljiljana, Berbić-Kolar, Emina: Govor Starih Perkovaca, Šokačka rič br. 5, Vinkovci 2008., 83-92.
 Kolenić, Ljiljana, Berbić-Kolar, Emina Slavonski dijalekt u školi, Subotica 2009., 257-26
 Malić, D. 2002. Na izvorima hrvatskoga jezika. Matica hrvatska. Zagreb.
 Vončina, J. 1988. Jezična baština. Književni krug. Split.

Dopunska literatura:

Berbić Kolar, Emina; Ćorković, Josipa, Načelo zavičajnosti u nastavi hrvatskoga jezika od prvoga do četvrtoga razreda osnovne škole // Šokačka rič 14, slavonski dijalekt izvan hrvatskih državnih granica, Vinkovci: ZAKUD Vukovarsko-srijemske županije, 2017. str. 191-201 (predavanje, domaća recenzija, cjeloviti rad
 Vinkovci: Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, 2018. str. 45-59
 Berbić Kolar, Emina; Đurić, Tanja, Slavonski dijalekt u pripovijetkama Josipa Kozarca // Knjiški Krnjaš 1 – 2, Zbornik radova, ur. S. Matić, A. Bilić, prir. A. Bilić, / S. Matić, A. Bilić (ur.), VINKOVCI: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Centar za znanstveni rad u Vinkovcima, 2017. str. 229-240 (predavanje, međunarodna recenzija, cjeloviti rad (in extenso), ostalo)
 Chastel, A. Pojam baštine, Pogledi, 18 (1988), 3-4, str. 709.-723.
 Danolić, J. Jezična baština: od „crta“ i „reza“ do hrvatskog rječnika, Hrvatska revija, časopis Matice hrvatske 44(1994), 2/3 (174/175), str. 407.-413.
 Gavazzi, M. 1991. Godinu dana hrvatskih narodnih običaja. Zagreb.
 Kekez, J. 1988. Prva hrvatska rečenica. Matica hrvatska. Zagreb.
 Lozica, I. 2001. Pogradska baština. Golden marketing. Zagreb.

6.3.2. Zavičajni idiom (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku)

Kod	IHR5010	Kolegij	Zavičajni idiom		
Status kolegija			Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Učiteljski studij	Godina	
Nositelj kolegija			Izv. prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar		
Ustanova nositelja kolegija			Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti		
Status kolegija			Obvezni	Izborni iz modula	Izborni
ECTS koeficijent opterećenja studenta			2		
Broj sati tjedno			Predavanja	Seminari	Vježbe (društveno korisno učenje)
			1	0,5	0,5
Ciljevi kolegija					
<p>Svrha i zadaće kolegija su osposobiti studente za poznavanje zavičajnoga idioma svoga kraja. Studentima je to vrlo važno jer će se u svome budućemu radu susresti s učenicima koji govore dijalektno te je od iznimne važnosti osposobiti budućeg učitelja da zna kako se kod djece razvija standardizacija materinskoga jezika i kako se odnositi prema djeci koja govore zavičajnim idiomom.</p> <p>Također je vrlo važno da studenti shvate važnost, značaj, ljepotu i bogatstvo koje nudi zavičajni idiom. Uz temeljna znanja koja studenti trebaju steći, tu je i uključivanje društveno korisnog učenja u radu sa starim ljudima koji su uvelike napušteni, izolirani i ostavljeni. Studenti će kroz terenska snimanja i razgovore s njima, doći do spoznaja u kakvim su okolnostima ti ljudi te kako im mogu pomoći te će u skladu sa svojim učiteljskim pozivom, pomoći im u različitim oblicima od razgovora do nabavke lijekova ili kućnih potrepština.</p>					
Očekivani ishodi (razvijanje općih i specifičnih kompetencija – znanja/vještina):					
<ul style="list-style-type: none"> - osposobiti studente za terenska lingvistička istraživanja - ovladati staroštokavskim govorima - razviti ljubav prema zavičajnome idiomu - razviti socijalnu inteligenciju uspostavljajući kontakt sa starim i nemoćnim ljudima iz ruralnih sredina - usvojiti društveno korisno učenje kroz razgovor sa starim ljudima iz ruralnih područja 					
Sadržaj kolegija					
<ul style="list-style-type: none"> • Slavonski dijalekt • Mjesni opis govora • Terenska lingvistička istraživanja • Fonologija mjesnoga govora • Morfologija mjesnoga govora • Sintaksa mjesnoga govora • Tvorba riječi mjesnoga govora • Leksik mjesnoga govora • Društveno korisno učenje 					



Način izvođenja nastave i usvajanje znanja:			
Nastava se izvodi terenskim lingvističkim istraživanjem mjesnih govora uključujući društveno korisno učenje. Studenti su obvezni otići na teren, snimiti izvorne govornike, izraditi seminarski rad na zadanu jezičnu temu na temelju snimljenoga materijala i izložiti svoj rad pred cijelom godinom. Uključena su predavanja, terenska nastava, seminari i konzultacije.			
OBVEZE STUDENATA			
Praćenje nastave i praćenje i ocjenjivanje studenta			
Pohađanje nastave 0,5 ECTS-a	Aktivnost u nastavi	Seminar 1ECTS	Pismeni ispit
Kontinuirana provjera znanja	Usmeni ispit	Konzultacije	Društveno korisno učenje 0,5 ECTS-a
Obvezna literatura			
<p>Berbić Kolar, Emina, Turkish loanwords in the slavian dialect, with an emphasis Old Perkovci Speech as an example of a protected vernacular of the Republic of Croatia // Balkanlar da Edebi iliskiler ve dil Aspects of Language and Literature relations in the Balkan / Gore, Zehra ; Delibegović Džanić, Nihada ; Avci, Ismail (ur.), Ankara: Gece Kitapligi, 2018. str. 79-10</p> <p>Berbić Kolar, Emina; Gligorić, Igor Marko, O jeziku kao identitetu i vrijednoj kulturnoj baštini slavonskoga dijalekta // Tadijino stoljeće: povijest, kultura, identitet / Matanović, Damir; Zielinski, Bogusław; Turbić Hadžagić, Amira; Berbić Kolar, Emina (ur.).</p> <p>Osijek – Poznanj: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku – Fakultet za poljsku i klasičnu filologiju u Poznanju, 2018. str. 189-200</p> <p>Kolenić, Ljiljana: Govori slavonskoga dijalekta (šokački govori) u knjizi Šokadija i Šokci, Podrijetlo i naseljavanje, Privlačica Vinkovci 2007., 185-200.</p> <p>Kolenić, Ljiljana, Berbić-Kolar, Emina: Govor Starih Perkovaca, Šokačka rič br. 5, Vinkovci 2008., 83-92.</p> <p>Kolenić, Ljiljana, Berbić-Kolar, Emina Slavonski dijalekt u školi, Subotica 2009., 257-26</p>			
Dopunska literatura			
<p>Berbić Kolar, Emina; Ćorković, Josipa, Načelo zavičajnosti u nastavi hrvatskoga jezika od prvoga do četvrtoga razreda osnovne škole // Šokačka rič 14, slavonski dijalekt izvan hrvatskih državnih granica, Vinkovci: ZAKUD Vukovarsko-srijemske županije, 2017. str. 191-201 (predavanje, domaća recenzija, cjeloviti rad</p> <p>Vinkovci: Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, 2018. str. 45-59</p> <p>Berbić Kolar, Emina; Đurić, Tanja, Slavonski dijalekt u pripovijetkama Josipa Kozarca // Knjiški Krnjaš 1 Đ 2, Zbornik radova, ur. S. Matić, A. Bilić, prir. A. Bilić, / S. Matić, A. Bilić (ur.), VINKOVCI: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Centar za znanstveni rad u Vinkovcima, 2017. str. 229-240 (predavanje, međunarodna recenzija, cjeloviti rad (in extenso), ostalo)</p> <p>Kolenić, Ljiljana, Ćurak, Silvija: Mjesni govor Drenovaca, Šokačka rič br. 4, Vinkovci 2007., 71-82.</p> <p>Kolenić, Ljiljana, Ćurak, Silvija: Mjesni govor Vrbanje, Šokačka rič br. 5, Vinkovci 2008., 71-82. Berbić Kolar, Emina; Ilić, Igor, Mjesni govor Novoga Grada // Šokačka rič 15 / Bilić, Anica (ur.).</p>			

6.3.3. Zavičajna povijest (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku)

Kod	IPDS002	Kolegij	Zavičajna povijest		
Studijski program			Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Učiteljski studij	Godina	
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Damir Matanović				
Ustanova nositelja kolegija	Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti				
Status kolegija			Obvezni	Izborni iz modula	Izborni
ECTS koeficijent opterećenja studenta	2				
Broj sati tjedno			Predavanja	Seminari	Vježbe
			1	1	0
Ciljevi kolegija					
<p>Ukazati studentima na važnost zavičajne povijesti. Kroz definiciju ključnih povijesnih epoha iz regionalne povijesti graditi kod studenata svijest o vrijednostima nacionalnog identiteta. Upoznati studente s ključnim pojmovima iz povijesti Slavonije.</p> <p>Uvesti društveno korisno učenje kroz poučavanje povijesnih tema.</p>					
Očekivani ishodi (razvijanje općih i specifičnih kompetencija – znanja/vještina):					
<p>Imati sposobnost organiziranja i planiranja samostalnog učenja i napredovanja kroz studij na način kritičkog i samokritičnog propitivanja znanstvenih istina; demonstrirati znanje iz temeljnih znanosti i njihovih disciplina kojima se tumače zakonitosti, pojave i procesi u profesionalnom polju rada na teorijskoj i praktičnoj razini.</p> <p>Osvijestiti potrebu uvođenja društveno korisnog učenja. Studenti će se posebno baviti radom s djecom s jezičnim i govornim poremećajima jer je njima usvajanje predmeta poput povijesti izuzetno zahtjevno u smislu velike količine teksta koju oni ne mogu savladati iz objektivnih razloga.</p>					
Sadržaj predmeta:					
<p>Pojam i definicija, razvoj i struktura historiografije,</p> <p>Pristup povijesnim temama kao problematika izgradnje nacionalnog identiteta,</p> <p>Ključne epohe povijesti Slavonije,</p> <p>Utjecaji Habsburške Monarhije na formiranje socijalne i gospodarske slike Slavonije,</p> <p>Današnji položaj Slavonije u Republici Hrvatskoj.</p>					
Način izvođenja nastave i usvajanje znanja:					
Pohađanje nastave	Aktivnost u nastavi	Seminar / Radionica	Pismeni ispit	Multimedija i Internet	
Učenje na daljinu	Konzultacije	Laboratorijske vježbe	Društveno korisno učenje	Terenska nastava	



OBVEZE STUDENATA			
<p>Studenti su dužni aktivno prisustvovati predavanjima i seminarima. Studenti su obavezni uključiti se u društveno korisno učenje kroz različite oblike rada s djecom s teškoćama, posebice s djecom koja imaju teškoće u vidu disleksije i disgrafije te imaju poteškoća u savladavanju povijesne građe zbog velike količine teksta.</p>			
Praćenje nastave i praćenje i ocjenjivanje studenta			
Pismeni ispit	Usmeni ispit	Esej	Praktični rad
Kontinuirana provjera znanja	Usmeni ispit	Konzultacije	
Obvezna literatura			
<p>N. Budak, M. Strecha, Habsburzi i hrvati, Zagreb 2007. D. Matanović, Grad na granici, Slavonski Brod 2008.</p>			
Dopunska literatura			
<p>S. Andrić, Povijest Slavonije u sedam požara, Zagreb 1994</p>			

6.3.4. Razvojna psihologija (Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu)

1. OPĆE INFORMACIJE			
1.1. Nositelj predmeta	Doc.dr.sc. Lovorka Brajković	1.6. Godina studija	1. godina, drugi semestar
1.2. Naziv predmeta	RAZVOJNA PSIHOLOGIJA	1.7. Bodovna vrijednost (ECTS)	4 ECTS
1.3. Suradnici	Jelena Jureta, mag. psych.	1.8. Način izvođenja nastave (broj sati P+V+S+e-učenje)	2+0+1
1.3. Studijski program (preddiplomski, diplomski, integrirani)	Diplomski	1.9. Očekivani broj studenata na predmetu	Oko 80 studenata
1.5. Status predmeta	Diplomski	1.10. Razina primjene e-učenja (1, 2, 3 razina), postotak izvođenja predmeta on line (maks. 20%)	

2. OPIS PREDMETA	
2.1. Ciljevi predmeta	<p>Cilj kolegija je upoznati studente sa sustavnim pregledom znanstvenih pojmova i spoznaja iz područja razvojne psihologije s osobitim naglaskom na pojave u razdoblju adolescencije, te omogućiti studentima povezivanje teorije s praksom: baratanje pojmovima razvoja i primjenu spoznaja o specifičnostima adolescencije na organiziranje nastave, praćenje učenikovog napredovanja i razumijevanje individualnih razlika u fizičkom i psihičkom razvoju.</p> <p>Nadalje, cilj kolegija je usvajanje spoznaja o problemima u zajednici u svjetlu konceptata i teorija u području razvojne psihologije.</p>
2.2. Uvjeti za upis predmeta i ulazne kompetencije koje su potrebne za predmet	Završen odgovarajući preddiplomski studij.
2.3. Ishodi učenja na razini programa kojima predmet doprinosi	<p>Tijekom predavanja i učenja te provjere znanja student će moći:</p> <p>Razumjeti temeljne principe razvoja pojedinca.</p> <p>Objasniti uzroke individualnih odstupanja od prosječnog razvojnog puta pojedinaca.</p> <p>Vrednovati spoznaje iz razvojne psihologije u svjetlu novih rezultata istraživanja i spoznaja iz područja biologije, socijalne psihologije i pozitivne psihologije., kao i vrednovati postignuća istraživačkih projekata i znanstvenih doprinosa u časopisima i znanstvenoj literaturi.</p> <p>Generalizirati činjenične spoznaje o općim razvojnim procesima na pojedinačne slučajeve u praksi.</p> <p>Apstraktno logički predviđati odnose među razvojnim postignućima u pojedinom razvojnom području obrazovnih postignuća i zrelosti pojedinca.</p> <p>Primijeniti spoznaje o pravilnosti fizičkog, intelektualnog, emocionalnog i socijalnog razvoja na procese obrazovanja, nastave i postupanja s pojedincima različitih razvojnih dostignuća.</p> <p>Kreativno formulirati nove pristupe i metodičke postupke za postizanje optimalnih razvojnih ishoda.</p>
2.4. Očekivani ishodi učenja na razini predmeta (6-10 ishoda učenja)	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznati razvojne osobine i postignuti stupanj svakog učenika u psihomotoričkom, intelektualnom, emocionalnom i socijalnom području; • Organizirati nastavu u skladu s razvojnim postignućima razreda i pojedinaca; • Prepoznati odstupanja i razloge odstupanja pojedinog učenika od prosječnog razvojnog puta; • Pomagati učenicima u uspostavljanju konstruktivnog i kvalitetnog identiteta svakog pojedinca; • Pomagati u uspostavljanju kvalitetnih socijalnih odnosa u razredu i uspostavljanju razreda kao zajednice učenja; • Uspostaviti temelje razvoja zdrave motivacije za učenje u skladu s razumijevanjem Pozitivne psihologije; • Uspostaviti konstruktivnu suradnju s roditeljima i savjetovanje roditelja u pogledu učenikovog razvoja. • Razviti i osvijestiti postojanje različitosti kroz rad u projektima društveno korisnog učenja i u skladu s tim planirati nastavni proces • Razviti programe društveno korisnog učenja koji osiguravaju dobrobit široj društvenoj zajednici



<p>2.5. Sadržaj predmeta razrađen prema satnici predavanja (za 1 sat jedan do tri retka)</p>	<p>Predmetni sadržaj će se nuditi studentima interaktivnim prezentacijama podijeljenima u 15 nastavnih jedinica:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Uvod u psihologiju; Uvod u razvojnu psihologiju2. Teorije razvoja (psihoanalitička teorija, psihosocijalna teorija, bihevioristička teorija, etološke, ekološke, teorije socijalnog učenja)3. Biološke osnove razvoja; Dojenačka dob: rano učenje, motoričke vještine i perceptivne sposobnosti4. Tjelesni razvoj: tijek tjelesnog razvoja, razvoj mozga, čimbenici koji utječu na tjelesni razvoj (biologija i okolina)5. Kognitivni razvoj: Piagetova kognitivno-razvojna teorija, Sociokulturalna teorija Vygotskog,6. Perspektiva obrade informacija; Inteligencija7. Emocionalni razvoj (razvoj i funkcije emocija; temperament; razvoj privrženosti)8. Razvoj pojma o sebi (samopoimanje, samopoštovanje, građenje identiteta)9. Moralni razvoj (Piagetova teorija moralnog razvoja, Kohlbergova teorija moralnog razvoja)10. Razvoj spolnih razlika (rodni stereotipi i rodne uloge; utjecaji na rodno tipiziranje i usvajanje rodne uloge)11. Pubertet i adolescencija (tjelesni razvoj, psihološki učinci pubertetskih događaja, kognitivni razvoj i razvoj mozga; adolescent i škola – rano napuštanje škole)12. Adolescencija (emocionalni i socijalni razvoj, adolescentna kriza i egocentrizam, odnos djece i roditelja, odnos s vršnjacima)13. Obitelj – kontekst za razvoj14. Vršnjaci, mediji i školovanje – kontekst za razvoj15. Zakonitosti pozitivne psihologije u kontekstu razvoja
	<p>2.7. Komentari:</p>

<p>2.6. Vrste izvođenja nastave:</p>	<p><input type="checkbox"/> predavanja <input type="checkbox"/> seminari i radionice <input type="checkbox"/> vježbe <input type="checkbox"/> on line u cijelosti <input type="checkbox"/> mješovito e-učenje <input type="checkbox"/> terenska nastava</p>	<p><input type="checkbox"/> samostalni zadaci <input type="checkbox"/> multimedija i mreža <input type="checkbox"/> laboratorij <input type="checkbox"/> mentorski rad <input type="checkbox"/> ostalo (upisati)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Studenti će kroz seminarske radove zajedno s nastavnikom obrađivati pojedine nastavne cjeline te ih interaktivno izlagati. - Studenti će u okviru seminarskog rada zajedno s nastavnikom organizirati „pričaonicu“ u kojoj će se raspravljati o važnim temama u području razvojne psihologije i suprotstavljenim pogledima na razvoj. - Studenti će razraditi prijedlog obrazovnog društveno korisnog projekta za određenu vulnerabilnu društvenu skupinu - Studenti će zajedno s nastavnikom analizirati film koji obrađuje područje adolescencije - Tijekom seminara studenti će biti podijeljeni u grupe od 30 studenata maksimalno za pojedine seminarske teme
<p>2.8. Obveze studenata</p>	<p>Redovito nazočenje nastavi (najmanje 80% predavanja i seminara, tj. minimum 12 dolazaka), izlaganje unaprijed zadanih seminarskih radova, organiziranje „pričaonice“ i aktivno sudjelovanje, aktivna analiza unaprijed zadanog filma. Pismeno polaganje dva kolokvija tijekom semestra odnosno ispita na kraju semestra.</p>		

2.3. Praćenje rada studenata (upisati udio ECTS bodovima za svaku aktivnost tako da ukupni broj ECTS-a odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta):	<u>Pohađanje nastave</u>	1 ECTS	<u>Pisani ispit</u>	1 ECTS	Projekt
	Eksperimentalni rad		Istraživanje		Praktični rad
	Esej		Referat		(Ostalo upisati)
	<u>Kolokviji</u>	1 ECTS (umjesto ispita)	Seminarski rad	1 ECTS	(Ostalo upisati)
					(Ostalo upisati) Od studenta se traži osobno istraživanje pojedinog didaktičkog problema, njegovo referiranje i sudjelovanje u istim radovima drugih studenata
2.10. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu	<p>Svaku nazočnost na predavanjima i seminarima studenti osobno ovjeravaju i provjeravaju evidenciju na sljedećem satu.</p> <p>Vrednovanje znanja provodi se putem dva kolokvija u tijeku semestra ili pisanim ispitom na kraju semestra.</p> <p>Za prolazak na kolokviju zahtijeva se minimalno 60 % udjela točnih odgovora. Konačna se ocjena računa na temelju zbroja bodova oba kolokvija.</p> <p>Pisani ispit zahtijeva odgovore dosjećanja, višestrukog izbora i esejskog tipa na trideset dva pitanja iz temeljnih tema. Odgovori koji zahtijevaju dosjećanje i višestruki izbor se boduju s jednim bodom, a pitanja esejskog tipa s dva boda. Za prolazak na ispitu zahtijeva se minimalno 60% točnih odgovora. Ocjenjivanje ne uključuje negativne bodove za netočne odgovor ili ako nije dan odgovor na postavljeno pitanje.</p>				
2.11. Obvezna literatura (dostupna u knjižnici i putem ostalih medija)	Naslov	Broj primjeraka u knjižnici		Dostupnost putem ostalih medija	
	1. Berk, L.,E. (2015). Dječja razvojna psihologija. Jastrebarsko, Naklada Slap (odabrana poglavlja)	1		1. skenirano	
	2. Berk, L.,E. Psihologija cjeloživotnog razvoja (2004) (šesti dio – poglavlje o adolescenciji). Jastrebarsko, Naklada Slap	1		2. skenirano	

<p>2.12. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)</p>	<p>1. Slater, A.,M, Quinn, P.,C. (2012). Developmental psychology Đ Revisiting the Classic Studies. SAGE Publication 2. Lener, R.,M., Steinberg, L. (2004). Handbook of adolescent psychology. 2nd Edition. Willey & Sons Inc., New Jersey (odabrana poglavlja) 3. Vasta, M., Haith, M.,M., Miller, S., A. (2004). Dječja psihologija (odabrana poglavlja). Naklada Slap, Jastrebarsko</p>
<p>2.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija</p>	<p>Kontrolira se nazočenje predavanjima i količina i kvaliteta interakcija s profesorom. Potiče se postavljanje pitanja i započinjanje rasprave kao signal nastavniku za stupanj razumijevanja i ovladavanja novim pojmovima. Kontrolira se pripremljenost izlaganja seminara, sudjelovanja u raspravama u pričaonici i analizi filma te izradi projekta. Među pitanjima u pisanom kolokviju nalaze se pitanja koja provjeravaju razumijevanje i generalizaciju zakonitosti razvoja, kao i primjenu činjeničnog znanja na praktične probleme. U odgovorima esejskog tipa osobito se nagrađuje povezivanje, generalizacija i iznošenje primjera primjene stečenog znanja.</p>

7. IDEJE ZA RAZVOJ PROGRAMA: PRIMJERI DOBRE PRAKSE DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA

DKU kao nastavna metoda, inicijalno potekla u Sjedinjenim Američkim Državama, primjenjuje se na brojnim katedrama sveučilišta diljem svijeta gdje je implementirana u sklopu brojnih akademskih kolegija. Kao što smo isticali na više mjesta u ovome Vodiču, DKU je osmišljen upravo kako bi studenti dobili mogućnost učenja i jedinstvenog načina pristupanja zadacima na inovativan način i obostranu korist akademske i društvene zajednice.

U nastavku stoga slijede primjeri dobre prakse aktualnih i završenih projekata društveno korisnog učenja koji su se provodili u okviru nastave na stranim i domaćim sveučilištima.

7.1. Nacionalni primjeri

U Hrvatskoj se primjena DKU-a eksperimentalno po prvi puta uvodi na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pod vodstvom prof. dr. sc. Nives Mikelić Preradović. U sklopu izbornog kolegija „Društveno korisno učenje u informacijskim znanostima“ studenti svake akademske godine provode projekte kojima, uz pomoć metode društveno korisnog učenja, rješavaju neki konkretan društveni problem u suradnji s organizacijama civilnog društva ili informacijskim institucijama.

Cilj projekta **Osnovno IKT obrazovanje za starije osobe**²⁹ bio je poučiti građane starije životne dobi osnovnim informacijsko-komunikacijskim (IKT) vještinama kroz interaktivnu suradnju gradske knjižnice Tina Ujevića, doma umirovljenika Trešnjevka i studenata Filozofskog fakulteta u Zagrebu. IKT obrazovanje starijih osoba, društvene skupine koja se najčešće suočava s problemom društvene izolacije, predstavlja vrlo važan preduvjet za njihovu društvenu uključenost. Studenti su krajnje korisnike podučili osnovama informacijske tehnologije s naglaskom na društvenim mrežama (Facebook i Skype). Od 15 sudionika-umirovljenika, prvu razinu (osnovne računalne vještine) je uspješno savladalo 13 sudionika. Drugu razinu je savladalo 9 polaznika, dok je 6 sudionika stiglo do kraja treće razinu (kreiranje i upravljanje Facebook računom). Posljednju razinu (kreiranje i upravljanje Skype računom) uspješno je savladalo samo dvoje sudionika.

²⁹ Filozofski fakultet u Zagrebu. Odsjek za komunikacijske i informacijske znanosti. Studentski projekti 2017-2018., <<https://inf.ffzg.unizg.hr/index.php/hr/drustveno-korisno-ucenje/51-studentske-djelatnosti/1866-studentski-projekti-2017-2018>>. Pristupljeno: 2. rujna 2019.

Projekt Izrada aplikacije i škola programiranja za udrugu "Dar"³⁰

Studenti odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu u sklopu projekta izradili su mobilnu aplikaciju koja je namijenjena članovima udruge i administratorima udruge DAR koja je ujedno i partner u projektu, te omogućuje jednostavniju komunikaciju između članova i administratora. Rezultat projekta je da se stvaranjem aplikacije povećala povezanost organizatora radionica za darovitu djecu (udruge DAR) s članovima udruge. Drugi dio projekta obuhvaćao je održavanje četiri radionice za darovitu djecu osnovnoškolskog uzrasta (viši razredi osnovnih škola) i srednjih škola o izradi mobilnih aplikacija. Gradivo koje su studenti obradili obuhvaća osnove dizajna mobilnih aplikacija i izradu jednostavne aplikacije sa nekoliko pogleda. Tehnologije koje su studenti koristili uključuju standardne web tehnologije (HTML, CSS, JavaScript, PHP, jQuery).

7.2. Inozemni primjeri

Projekt „Dizajn i izgradnja eko kuće“³¹

U sklopu kolegija „Studije okoliša“ studenti istražuju dizajn buduće studentske kuće na koledžu Carleton. Radi se o višegodišnjem projektu u kojem studenti društvenih, humanističkih i prirodnih znanosti istražuju karakteristike dizajna na stvarnoj kući. Tijekom prve godine studenti istražuju ovojnice zgrade dok se u drugoj godini usredotočuju na energiju, kako grijanje tako i energiju unutar kuće, zanimajući se za prirodne tokove dostupne energije i kako oni mogu podmiriti potrebe kućanstva. U narednim će se godinama fokusirati na prirodne procese ekosistema, uključujući i žive strojeve. Ishodi učenja koji proizlaze iz aktivnog sudjelovanja studenata na kolegiju su nove vještine poput dizajniranja, izgradnje, evaluiranja i znanja o materijalu za planiranu izgradnju eko kuće na kampusu. Zahvaljujući angažmanu na projektu studenti će imati priliku naučiti što je dobar dizajn i plan za izgradnju te steći veće znanje i sposobnost uvažavanja života u skladu s obilježjima klime i ekosustava južne Minnesote.

Dva projekta u sklopu kolegija „Menadžment javnih komunikacija“³²

Studenti koji polaze kolegij „Menadžment javnih komunikacija“ na College of Coastal Georgia proveli su dva projekta društveno korisnog učenja u suradnji s dva partnera iz zajednice, udrugom Camden Community Alliance te udrugom Coastal Coalition for Children. Studenti koji su radili s Camden Community Allianceom pokrenuli su javnu kampanju čija je namjera senzibilizacija javnosti kako bi se smanjilo pretjerano konzumiranje alkohola kod tinejdžera. Studenti su, uz podizanje svijesti putem medijskih objava, proveli niz aktivnosti kako bi upoznali širu javnost o opasnostima konzumiranja alkohola od strane maloljetnika. Dodatno, jedan se dio studenata bavio ulogom odraslih u prevenciji ovoga problema. Za organizaciju Coastal Coalition for Children (CC4C) grupa studenata je izradila strateški marketinški plan, pregled stanja u području, preporuke za fundraising te priopćenja za medije.

³⁰ Filozofski fakultet u Zagrebu. Odsjek za komunikacijske i informacijske znanosti. Studentski projekti 2017–2018., <<https://inf.ffzg.unizg.hr/index.php/hr/drustveno-korisno-ucenje/51-studentske-djelatnosti/1866-studentski-projekti-2017-2018>>. Pristupljeno: 2. rujna 2019.

³¹ Carleton College. Design and Construction of an Eco-House, <<https://serc.carleton.edu/introgeo/campusbased/examples/ecohouse.html>>. Pristupljeno: 2. rujna 2019.

³² College of Coastal Georgia. Service Learning Course & Project Examples, <<https://serc.carleton.edu/introgeo/campusbased/examples/ecohouse.html>>. Pristupljeno: 2. rujna 2019.

8. POPIS IZVORA

1. Carleton College. Design and Construction of an Eco-House, <<https://serc.carleton.edu/introgeo/campusbased/examples/ecohouse.html>>. Pristupljeno: 2. rujna 2019.
2. Carolina Center for Public Service (2019). Apples Service Learning. Service Learning Series: Toolkit for Preparing Students, <<https://ccps.unc.edu/files/2012/10/Toolkit-for-Preparing-Students-for-Service-Learning.pdf>>. Pristupljeno 18. lipnja 2019.
3. Clarke Univesity (2019). Service Learning Guide, <<https://www.clarke.edu/wp-content/uploads/Service-Learning-Guide.pdf>>. Pristupljeno 15. lipnja 2019.
4. College of Coastal Georgia. Service Learning Course & Project Examples, <<https://serc.carleton.edu/introgeo/campusbased/examples/ecohouse.html>>. Pristupljeno: 2. rujna 2019.
5. Delve, C. I., Mintz, S. D., & Stewart, G. M. (1990). Promoting values development through community service: A design. In C. I. Delve, S. D. Mintz, & G. M. Stewart (Eds.), Community service as values education. San Francisco: Jossey-Bass. p. 7-29
6. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA, Education and Youth Policy Analysis (2018). The European Higher Education Area in 2018 Bologna Process Implementation Report, <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/bologna_internet_0.pdf>. Pristupljeno 13. lipnja 2019.
7. Engels, P. K. (2019). A renewed EU agenda for higher education: Main priorities for action, <https://enqa.eu/wp-content/uploads/2017/06/A-renewed-EU-agenda-for-higher-education_Klara-Engels-Perenyi.pdf>. Pristupljeno 10. lipnja 2019.
8. E-savjetovanja (2016). Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije, <<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=2991>>. Pristupljeno 29. kolovoza 2019.
9. Filozofski fakultet u Zagrebu. Odsjek za komunikacijske i informacijske znanosti. Studentski projekti 2017-2018., <<https://inf.ffzg.unizg.hr/index.php/hr/drustveno-korisno-ucenje/51-studentske-djelatnosti/1866-studentski-projekti-2017-2018>>. Pristupljeno: 2. rujna 2019.
10. Fresno State Univesity (2019). Service Learning. Advising and Resources Center, <<http://www.fresnostate.edu/csm/arc/service-learning.html>>. Pristupljeno 13. lipnja 2019.
11. Heffernan, K. (2001). Fundamentals of service-learning course construction. Providence, RI: Campus Compact.
12. Living Knowledge, Reserach Corporation (2019). Educator's Guide to Service-Learning, <https://www.livingknowledge.org/fileadmin/Dateien-Living-Knowledge/Dokumente_Dateien/Toolbox/LK_E_EvaluationToolkit.pdf>. Pristupljeno 26. kolov0za 2019.
13. Preradović, N. M. (2009). Učenjem do društva znanja: Teorija i praksa društveno korisnog učenja, Zavod za informacijske studije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
14. Šćukanec, N., Sinković, M., Bilić, R., Doolan, K. i Cvitan, M. (2016). Socijalni i ekonomski uvjeti studentskog života u Hrvatskoj: nacionalno izvješće istraživanja EUROSTUDENT V za Hrvatsku za 2014. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Zagreb.
15. UN Sustainable Development (2019). Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development, <<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>>. Pristupljeno 10. lipnja 2019.
16. UN Sustainable Development (2019). Handbook for the prepration of voluntary national reviews, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/20872VNR_hanbook_2019_Edition_v3.pdf>. Pristupljeno 10. lipnja 2019.
17. Youth Service California (2019). Seven Elements of High Quality Service-Learning, <<https://www.ydnetwork.org/documents/Service%20Learning/YSCaI%207%20Elements%20of%20Service-Learning.pdf>>. Pristupljeno 26. kolovoza 2019.

NOSITELJ PROJEKTA



Institut za razvoj
obrazovanja

Institut za razvoj obrazovanja

Trg Nikole Zrinskog 9

10000 Zagreb

t: +385 1 4555 151 / +385 1 4817 195

f: +385 1 4555 151

iro@iro.hr

www.iro.hr



Institut za razvoj
obrazovanja



EDUpolicy
LAB

PROJEKTI PARTNERI



Sveučilište u Zagrebu



Akademija dramske umjetnosti

Akademija dramske umjetnosti

Sveučilište u Zagrebu

Trg Republike Hrvatske 5

10000 Zagreb

tel: +385 1 4828 506

fax: +385 1 4828 508

dekanat@adu.hr

www.adu.hr



Sveučilište u Zagrebu

RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNI FAKULTET

Rudarsko-geološko-naftni fakultet

Sveučilište u Zagrebu

Pierottijeva 6

10000 Zagreb

t: +385 1 553 5702 (Ured Dekana)

f: +385 1 483 6051

dekanat@rgn.hr

www.rgn.unizg.hr



**VOLONTERSKI CENTAR
SLAVONSKI BROD**

Volonterski centar Slavonski Brod

Ulica Petra Krešimira IV 2

35000, Slavonski Brod

mob: +38595/523-8859 +38599/663-9534

vcsb@vcsb.hr

www.vcsb.hr



Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Fakultet za odgojne
i obrazovne znanosti

OBRAZUJEMO (ZA) BUDUĆNOST

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Sveučilište u Osijeku

Ulica cara Hadrijana 10

31000 Osijek

tel: +385 31 321 700

fax: + 385 31 321 899

helpdesk@foozos.hr

www.foozos.hr



Sveučilište u Zagrebu



Hrvatski studiji

Hrvatski studiji

Sveučilište u Zagrebu

Kampus Borongaj, Borongajska cesta 83d

10000, Zagreb

tel: +385 01 2457 600

fax: +385 01 2457 636

info@hrstud.hr

www.hrstud.unizg.hr

Trajanje projekta:

Od 18. ožujka 2018. do 18. ožujka 2020.

Vrijednost projekta:

Ukupna vrijednost projekta "EDUpolicy LAB - društveno korisnim učenjem do jednakih obrazovnih mogućnosti" iznosila je 1.179.733,32 kn, od čega se iz Europske unije sufinanciralo 1.027.733,22 kuna.

Izvor financiranja:

Provedbu projekta i izradu ove publikacije sufinancirala je Europska unija iz Europskog socijalnog fonda te Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.



EDUpolicy LAB

www.edupolicylab.com

